

”— se on niinkun avain”

**Kalliolan Setlementin Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palvelujen merkitys
maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille**

Hanna Toivanen

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**”-- se on niinkun avain” - Kalliolan Setlementin Naapuruustalo Matinkylän
matalan kynnyksen palvelujen merkitys maahanmuuttajataustaisten
naisten hyvinvoinnille**

Hanna Toivanen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2021

Hanna Toivanen

”–se on niinkun avain” - Kalliolan Setlementin Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palvelujen merkitys maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille

Vuosi 2021 Sivumäärä 51

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta katsottuna maahanmuutto on ajankohtainen ja tärkeä aihe. Maahanmuutto Suomeen on lisääntynyt viime vuosikymmeninä, ja jatkaa edelleen kasvuaan. Maahan muuttaneiden sukupuolijakauma on hyvin tasainen, mutta erityisesti maahan muuttaneiden naisten asema voidaan nähdä olevan haavoittuvainen; he työllistyvät heikommin kuin maahan muuttaneet miehet. Maahan muuttaneille naisille tulee tarjota yhteiskuntaan kiinnittymisen edistämiseksi erityistä tukea ja mahdollisuuksia työllistymiseen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksiin. Tämä opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Kalliolan setlementin Naapuruustalo Matinkylän kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoisuutta matalan kynnyksen palvelujen merkityksestä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatteluiden avulla selvittää matalan kynnyksen palvelujen merkitystä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Tämä opinnäytetyö on luonteeltaan laadullinen. Tutkimuskysymyksenä tässä opinnäytetyössä oli, kuinka matalan kynnyksen palvelut tukevat maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvointia? Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kohderyhmän teemahaastattelua ja aineistosta saatu materiaali käsiteltiin teoriasidonnaisen sisällönanalyysin keinoin. Teemahaastatteluiden avulla maahanmuuttajanaisten oma ääni tuotiin kuuluviin, ja samalla saatiin ensikäden tietoa matalan kynnyksen palveluiden merkityksestä heidän hyvinvointiinsa. Työn teoreettinen viitekehys koostui aiheen näkökulmasta merkittävistä julkaisuista ja kirjallisuudesta.

Opinnäytetyön tuloksista hyötyy ensikädessä opinnäytetyön toimeksiantaja Kalliolan setlementin Naapuruustalo Matinkylä. He saavat tärkeää tietoa palveluidensa hyödyllisyydestä työntekijöidensä ja kävijöidensä näkökulmasta. Tutkimustyöstä saatua tietoa he voivat käyttää hyödyksi naapurustalon toiminnan kehittämisessä sekä toiminnan vaikutuksen perustelussa. Keskeisinä tuloksina voidaan nähdä Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluilla olevan monipuolisesti sekä yksilöllisiä että yhteisöllisiä merkityksiä maahanmuuttajanaisten hyvinvoinnin kokemukselle. Hyvinvointia edistäviä ulottuvuuksia olivat työllistyminen, auttamis- ja ohjaustoiminta, vertaistoiminta, kielitaito, yhteisöllisyys sekä kotoutuminen. Kehittämiskohteena nähtiin resurssipula palvelujen markkinointia ja näkyvyyttä koskien. Jatkotutkimusideana olisikin mielenkiintoista lähteä tarkastelemaan sitä, mitkä olisivat ne kanavat ja keinot, joiden myötä maahanmuuttajataustaiset naiset löytäisivät tiensä paremmin matalan kynnyksen palvelujen pariin.

Asiasanat: maahanmuutto, maahanmuuttajanaiset, matalan kynnyksen palvelut, hyvinvointi

Hanna Toivanen

" - it is like the key" - The importance of low-threshold services for the well-being of women with an immigrant background in Neighborhood house Matinkylä of Kalliola Settlement

Year

2021

Pages

51

From a societal aspect, immigration is a current and important issue. Immigration to Finland has increased in the recent decades and continues to grow. The gender distribution of migrants is very even, but the situation of migrant women in particular can be seen as vulnerable; migrant women are less employed than migrant men. In order to promote integration into society, migrant women must be offered special support and opportunities for employment and experiences of inclusion and communality. This thesis has been carried out in collaboration with the Neighborhood House Matinkylä in the Kalliola settlement. The aim of the thesis was to increase the awareness of the importance of low-threshold services for the well-being of women with an immigrant background.

The purpose of the thesis was to find out through interviews the importance of low-threshold services for the well-being of women with an immigrant backgrounds. This thesis is qualitative in nature. The research question in this thesis was how do low-threshold services support the well-being of women with an immigrant background? Thematic interview of the target group was used as the data collection method, and the material obtained from the data was processed by means of theory-based content analysis. Through thematic interviews, immigrant women's own voices were heard, and first-hand information was obtained on the importance of low-threshold services for their well-being. The theoretical framework of the thesis consisted of publications and literature that were significant from the perspective of the topic.

The findings of the thesis will first and foremost benefit the Neighborhood House Matinkylä of the Kalliola settlement. They receive important information about the usefulness of their services from the perspective of their employees and visitors. They can use the information obtained from the thesis to develop the operations of the neighborhood house and to justify the impact of the activities. The main findings can be seen as the low-threshold services of Neighborhood House Matinkylä having both individual and social significance for the experience of the well-being of immigrant women. The dimensions promoting well-being were employment, help and guidance, peer support, language skills, communality and integration. The lack of resources regarding the marketing and visibility of the services was seen as an area for development. As an idea for further research, it would be interesting to study what would be the channels and means through which women with an immigrant background would find their way better to low-threshold services.

Keywords: immigration, immigrant women, low-threshold services, well-being

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Toimeksiantajan esittely	8
2.1	Setlementtiliike	9
2.2	Kalliola.....	10
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite & tutkimuskysymys	11
4	Maahanmuutto	11
4.1	Maahanmuuton syyt.....	12
4.2	Maahanmuuttajanaiset	13
4.3	Kotoutuminen.....	15
5	Matalan kynnyksen toiminta	16
5.1	Auttamis- ja ohjaustoiminta.....	17
5.2	Välityömarkkinapaikka	18
5.3	Vertaistoiminta	19
5.4	Kielen oppiminen osana toimintaa.....	20
5.5	Yhteistoiminta	21
6	Hyvinvointi	22
6.1	Osallisuus ja yhteisöllisyys osana sosiaalista hyvinvointia	23
6.2	Maahanmuuttajien hyvinvointiin vaikuttavat tekijät	24
7	Opinnäytetyön menetelmäsuuntaukset	25
7.1	Aineistonkeruumenetelmä	25
7.2	Sisällönanalyysi	28
8	Tutkimustulokset	29
8.1	Auttamis- ja ohjaustoiminta	31
8.2	Työllistyminen	32
8.3	Kielitaito	34
8.4	Yhteisöllisyys.....	35
8.5	Vertaistoiminta	36
8.6	Kotoutuminen.....	37
8.7	Kehittämiskohteet	38
9	Pohdinta	39
9.1	Tulosten tarkastelu	40
9.2	Eettisyys	42
9.3	Luotettavuus	43
9.4	Jatkokehitysidea	44
	Lähteet.....	45
	Kuviot	50

Taulukot	50
Liitteet	51

1 Johdanto

Maahanmuutto on ajankohtainen ja yhteiskunnallisesti tarkasteltuna tärkeä aihe, sillä ulkomaalaistaustaisten henkilöiden määrä Suomessa kasvaa jatkuvasti. Varsinkin viime vuosikymmenten aikana maahanmuutto Suomeen on kasvanut voimakkaasti, ja jatkaa kasvuaan edelleen. Maahanmuuton syyt ovat erilaisia; muuttoliikettä voi tapahtua esimerkiksi työn, perhesiteiden, opiskelun tai turvapaikan hakemisen vuoksi. (Nieminen, Sutela & Hannula 2015, 3.) Maahanmuuttajia ei pidä nähdä yhtenä yhdenmukaisena joukkona, vaan tulee ymmärtää jokaisen erilainen tausta ja lähtökohdat. Osa maahanmuuttajista on korkeasti koulutettuja työn perässä Suomeen muuttavia, ja osalla taas on puutteelliset luku- ja kirjoitustaidot. Maahanmuuton perusteista huolimatta on tärkeää löytää ja tarjota niitä keinoja, jotka edistävät maahanmuuttajien kuulumisen tunnetta suomalaiseen yhteiskuntaan ja sitä kautta lisäävät hyvinvointia. (Nieminen ym. 2015, 3.) Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Kalliola Settlementin Naapuruustalo Matinkylä, joka on osaltaan tarjoamassa näitä keinoja. Naapurustalo Matinkylän matalan kynnyksen toiminta tarjoaa monipuolisesti erilaisia hyvinvointia tukevia toimintoja kaikille alueen asukkaille. Erityisen arvokkaana voidaan nähdä Naapuruustalo Matinkylän mahdollistama Suur-Matinkylän alueen erilaisten ihmisten vuorovaikutus, yhteisöllisyys ja kohtaaminen; nämä ovat seikkoja, jotka vähentävät erilaisuuden ja tuntemattoman aiheuttamaa pelkoa ja lisäävät alueen yhteisöllisyyttä.

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palvelujen merkitystä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan maahanmuuttajanaisia ja heidän omia kokemuksiaan, sillä tavoitteena on edistää juuri maahanmuuttajanaisten hyvinvointia. Tutkimusten mukaan erityisesti maahanmuuttajanaisten kiinnittyminen suomalaiseen yhteiskuntaan on haastavaa. Tämä näkyy esimerkiksi heikkona työllistymistilanteena, jonka takana on usein esimerkiksi perheestä huolehtiminen ja kotiin lasten kanssa jääminen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019, 6.) Hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan kohderyhmään kuuluvien henkilöiden omia mielipiteitä ja näkökulmia. Martikaisen ja Tiilikaisen (2007, 16) mukaan maahanmuuttajanaisten äänen kuuluvaksi saamiseen tarvitaan naisten tavoittamista, kuuntelua ja esiin nostamista, ja tässä opinnäytetyössä tarkoituksena oli toteuttaa kaikki nämä osa-alueet.

Haastatteluiden avulla selvitettiin opinnäytetyön toimeksiantajan Kalliolan Settlementin Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluiden, kuten työkokemuksen tarjoamisen, vertaistoiminnan, suomen kielen opettamisen ja yhteistoiminnan merkityksiä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Naapuruustalo Matinkylässä syksyllä 2020

suorittamani kymmenen viikkoa kestävä työharjoittelun aikana pääsin työskentelemään useissa eri työtehtävissä maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kanssa, ja erityisesti työskentely maahan muuttaneiden naisten parissa tuntui merkittävältä. Pääsin harjoitteluni aikana havainnoimaan kuinka matalan kynnyksen palvelut konkreettisesti toimivat, sekä tarkastelemaan niiden merkityksiä maahan muuttaneiden naisten hyvinvoinnille. Matalan kynnyksen toimintaa tarjoavilla paikoilla voidaan nähdä olevan myös suuri merkitys juuri maahanmuuttajataustaiselle henkilölle; työllistämisen ja esimerkiksi harrastustoiminnan mahdollistamisen lisäksi kiinnittyminen suomalaiseen yhteiskuntaan helpottuu osallisuuden ja yhteisöllisyyden kautta. (Ekholm 2015, 11.) Tässä opinnäytetyössä maahanmuuttajataustaisilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat muuttaneet ulkomailta pysyvästi Suomeen. Tämän opinnäytetyön viitekehys perustuu maahanmuuton, maahanmuuttajanaisten, matalan kynnyksen palvelujen sekä hyvinvoinnin käsitteisiin.

2 Toimeksiantajan esittely

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana oli Kalliolan Settlementin ylläpitämä Espoon Suur-Matinkylässä sijaitseva vuonna 2011 perustettu Naapuruustalo Matinkylä. Naapuruustalo tunnettiin aiemmin nimellä Asukastalo Kylämaja, mutta vuoden 2020 marraskuussa nimi vaihdettiin Kalliolan Settlementin toimesta Naapuruustalo Matinkyläksi, sillä haluttiin korostaa Kalliolan halua edistää naapuruutta yhteiskunnallisena teemana. Naapuruustalo Matinkylä on kaikille avoin matalan kynnyksen kohtaamispaikka ja toimitila, jossa järjestetään erilaisia avoimia ja suljettuja ryhmiä, kuten vertaistukiryhmiä, kielikahviloita ja harrastetoimintaa. Perustoimintoihin kuuluvat ohjaus-, neuvonta-, ja aputoiminnat, joita on saatavilla niin suomen, arabian kuin somalin kielellä. Naapuruustalossa tarjotaan tiloja maksuttomasti yhdistyksille, alueen toimijoille ja asukkaille. Naapuruustalon tärkeänä toimintamuotona on olohuonetoiminta, joka on turvallinen tila, jonka tarkoituksena on koota yhteen erikielisiä, -taustaisia ja ikäisiä alueen asukkaita. Olohuonetoiminta mahdollistaa tutustumisen muihin alueen asukkaisiin ja edistää kävijöiden kiinnittymistä osaksi yhteisöä. Naapuruustalon toimintaa ylläpitää Kalliolan Settlementti ry, ja yhteistyökumppaneina ovat Espoon kaupunki ja Espoon mielenterveysyhdistys EMY ry. Rahoittajia ovat Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) ja Espoon kaupunki. (Toimintakertomus 2021.)

Naapuruustalo Matinkylä tarjoaa kaikki palvelunsa matalalla kynnyksellä, eli kaikki ovat tervetulleita mukaan toimintaan, palveluiden pariin tai vain oleskelemaan ilman ajanvarausta ja halutessaan anonyymisti. Naapuruustalo toiminnan keskiössä on tukea kävijöiden omaa toimijuutta ja keskinäistä vuorovaikutusta. Naapuruustalon toiminnan toteuttamisessa ovat vahvasti mukana alueen asukkaat, kävijät, vapaaehtoiset, työntekijät, opiskelijat ja muut organisaatiot. Alue- ja verkostotyö on merkittävässä osassa toimintaa. Esimerkiksi yhteistyö muiden järjestöjen ja oppilaitosten kanssa kuuluu Naapurustalon arkeen. Naapuruustalon

toiminnan tarkoituksena on tarjota tukea lähiympäristön asukkaille heidän omassa arkiympäristössään. Toiminnan järjestäminen perustuu kävijöiden tarpeisiin, ja usein heidän omasta aloitteestaan. (Toimintakertomus 2021.)

Naapuruustalo Matinkylän toiminnassa erityisen tärkeässä roolissa on työllistämisen ja vapaaehtoistoiminta, sekä oppimisympäristönä toimiminen. Naapuruustalo toimii väli-työmarkkinaympäristönä, eli siellä työntekijöitä erilaisilla sopimuksilla, kuten esimerkiksi palkkatuella ja työkokeilussa. Oppimisympäristönä Naapuruustalo toimii esimerkiksi sosiaali- ja terveystalojen työharjoitteluissa, projekteissa ja opinnäytetöissä. Naapuruustalossa on myös säännöllisesti suomen kielen opiskelijoita kieliharjoittelujaksoilla. (Toimintakertomus 2021.)

Asiakaskunta on laaja ja monipuolinen. Asiakkaina käy aikuisia, ikäihmisiä ja yhtenä suurimpana asiakasryhmänä on maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Naapuruustalon toiminnan ja monipuolisen asiakaskunnan avulla mahdollistetaan erilaisten ihmisten vuorovaikutus ja kohtaaminen. Monipuolinen toiminta edistää kotoutumista ja suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisen mahdollisuuksia. Tämä lisää toimintaan osallistuvien ihmisten osallisuutta ja hyvinvointia. (Toimintakertomus 2021.)

2.1 Setlementtiliike

Setlementtiliike on kansalaisliike, jonka kantavana ideana on kannustaa ihmisiä löytämään omat voimavaransa ja käyttämään niitä yhteisöissä, yhteisöllisyydellä nähdään olevan voimistava vaikutus ihmiseen. Toimintaa ohjaa periaate ihmisten hyvän elämän tukemisesta heidän kaikissa elämäntilanteissaan, sekä yksilöllisyyden ja moninaisuuden arvostamisesta. (Setlementtiliitto 2021.)

Setlementtiliike nähdään keskeisenä osana modernin sosiaalityön historiaa. Sana setlementti on suora lainaus englanninkielisistä sanoista to settle, joka tarkoittaa asumaan asettumista, sopeutumista ja sovittamista. Setlementtityö sai alkunsa 1800-luvulla Itä-Lontoon köyhillä alueilla perustetuissa kansalaiskeskuksissa, joissa annettiin koulutusta ja tukea erilaisten sosiaalisten ongelmien kanssa painiville. (Setlementtiliitto 2021.) Konkreettinen toiminta alkoi liikkeen syntyjuurilla 1800-luvun Englannissa, jossa teollistuminen ja kaupungistuminen toivat erilaisia sosiaalisia ja teollisia ongelmia, joihin setlementtiliikkeen toimintatapojen ja perusarvojen oli tarkoitus tarjota ratkaisuja. Eriarvoisuus ja köyhien ja muiden huono-osaisimpien yhteiskunnan jäsenien huonolaatuiset elinolosuhteet nousivat sosiaalisiksi kysymyksiksi, johon ratkaisua tarjosi pappina työskennellyt Samuel A. Barnett kannustamalla yhteiskunnallisesti valveutuneita Oxfordin ja Cambridgen yliopisto-opiskelijoita asettumalla asumaan köyhimpien ja huono-osaisimman väestön osan pariin, jotta he näkisivät heidän elämänsä todellisen elinympäristön ja olosuhteet, ja näin luotaisiin edellytykset toimivammalle ja hyvälle köyhäinhoidolle. (Puurunen 2019, 79.)

Ensimmäinen settlementtitalo historioitsija Arnold Toynbeen mukaan nimetty Toynbee Hall perusteettiin vuonna 1884 East Endiin Englantiin. Aluksi kokeiluluontoisena toimintana pidetty settlementtityö levisi ensin Englannissa, ja lopulta ympäri maailmaa. Settlementtityö alettiin kuvaannollisesti nähdä siltana eri väestöosien välillä ja konkreettisten tilojen lisäksi settlementtityö nähtiin yhteiskunnallisia luokka- ja kulttuurieroja rikkovana toimintana. (Puurunen 2019, 80-81.)

Nykyajan settlementtityötä ohjaa edelleen samat, liikkeen alkuperäiset arvot ja periaatteet; apua ja tukea tarvitsevien ihmisten keskellä työskentely sekä yhteiskunnalliset ja kulttuuriset eroavaisuudet ylittävän toiminnan ja työn muotojen kehittäminen. Settlementtityön muotojen ja toiminnan keskiössä on tarjota ihmisille keinoja, joiden avulla heillä on mahdollisuus ja kyky taistella ja pitää kiinni omista oikeuksistaan. (Puurunen 2019, 79-80.)

2.2 Kalliola

Kalliola-konserni on yhteiskunnallinen toimija, joka koostuu Kalliolan Settlementti ry:stä ja sen omistamasta Kalliola oy:stä. Kalliolan Settlementti on perustettu vuonna 1919 Helsingin Kallioon, ja toiminta sai alkunsa, kun pastori Sigfrid Sirenus oli merimiespappina suomalaisessa merimieskirkossa toimiessaan perehtynyt settlementtityöhön 1900-luvun alussa Lontoossa. Kalliolan settlementin perusta on osittain uskonnollinen, mutta nykyään Kalliolan settlementti on sekä uskonnollisesti, että poliittisesti sitoutumaton toimija. (Kalliola 2021.)

Perustamisesta lähtien Kalliolan Settlementin toiminnan keskiössä on ollut usko ihmisen ja ihmisten muodostamien yhteisöjen voimavaroihin, ja se, miten nämä voimavarat saadaan käyttöön. Yhtenä tärkeimpänä arvona Kalliolassa on erilaisuuden näkeminen rikkautena ja mahdollisuutena, ei uhkana. (Kalliola 2021.)

Kalliolan Settlementin historiaan kuuluvia merkkipaaluja ovat muun muassa 1920-luvulla perustettu Kalliolan kansalaisopisto, 1960-luvulla aloitettu lastensuojelutyö sekä 1980-luvulta alkaen Minnesota-mallin mukainen Myllyhoito-päihdetyö. Kalliolan Settlementin juuret ovat vankasti järjestötoiminnassa. Nykyään Kalliola tarjoaa palveluita ja erilaisia toiminnan muotoja, jotka edistävät yksilön ja yhteisön hyvinvointia. Kalliolan tavoitteena on tarjota mahdollisuus hyvään arkeen sekä lisätä ihmisten välistä sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Kaikille avoinna olevat ja helposti lähestyttävät kaupunkiyhteisöt ja naapuruustoiminta ovat olennaisessa osassa tämän toiminnan mahdollistamisessa. Nykyään Kalliolan Settlementti ylläpitää monia Naapuruustaloja sekä kohtaamispaikkoja kuten Naapuruustalot Matinkylä, Pasila ja Mellari, kohtaamispaikka Askel sekä Tapulikaupungin asukastila. (Kalliola 2021.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite & tutkimuskysymys

Opinnäytetyöni tarkoitus oli haastatteluiden avulla selvittää Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluiden merkitystä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Tarkoituksena oli haastatella sekä maahan muuttaneita Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluita käyttäviä naisia, että heidän kanssaan työskenteleviä Naapuruustalo Matinkylän työntekijöitä.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli lisätä tietoisuutta Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluiden merkityksestä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille.

Tämän opinnäytetyön teemojen rajaamiseksi, sekä saadun aineiston käsittelyn ja analysoinnin ohjaamiseksi asetettiin tutkimuskysymys. Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymys oli:

1. Kuinka matalan kynnyksen palvelut tukevat maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvointia?

4 Maahanmuutto

Suomen tietotoimiston mukaan termi maahanmuuttaja tarkoittaa henkilöä, joka on toisen maan kansalainen, joka muuttaa maahan pidemmäksi aikaa. Maahanmuuttaja-termin alle voidaan luokitella kaikki ulkomailta muuttaneet henkilöt, niin siirtolaiset, pakolaiset kuin EU-kansalaisetkin (STT 2021). Maahanmuutto on tärkeä aihe tarkasteltavaksi juuri sen ajankohtaisuuden ja yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi. Maahanmuuttajien määrä on ollut Suomessa kasvussa muutamia vuosikymmeniä, ja määrän on arvioitu tulevaisuudessa yhä kasvavan. Suuret ikäluokat ovat lähestymässä, tai ovat jo eläkeiässä, joten Suomi tarvitsee yhä enenevässä määrin työvoimaa, joten ulkomaalaistaustaiset työntekijät ovat otollinen mahdollisuus Suomen työmarkkinoille. (Nieminen ym. 2015, 3.)

Koko Suomen maahanmuuttajataustaisen väestön määrä vaihtelee tilastoissa tarkastelutavan mukaan, tilastoja tehdään syntymämaan, kielen, kansalaisuuden ja syntyperän perusteella. Vuoden 2020 lopussa Suomessa on tilastoitu olevan syntyperän, kielen ja syntymämaan mukaan 444 031 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Tämä määrä kattaa noin 8 % koko Suomen väestöstä. (Maahanmuuttajat väestössä 2021.)

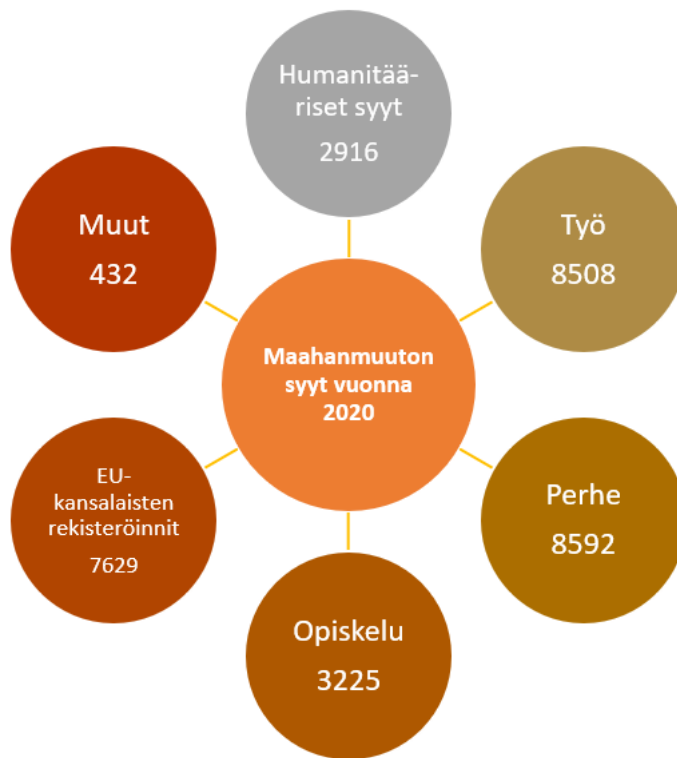
Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja oli Naapuruustalo Matinkylä, joka sijaitsee Espoossa. Tämä on oleellinen maininta, sillä Espoossa asuvien vieraskielisten henkilöiden määrä kasvaa tasaisesti, ja onkin yli kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2020 Espoon väestönkasvusta 112 prosenttia oli vieraskielistä. (Jaatinen, Nykänen & Österholm 2021.) Naapuruustalo Matinkylän toimintaan kuuluu parantaa alueen asukkaiden - niin maahan

muuttaneiden kuin äidinkielenään suomea puhuvien - elämänlaatua ja hyvinvointia lisäämällä vastavuoroista oppimista eri kulttuureista. Suomessa vieraskieliseksi luokitellaan ne, jotka puhuvat äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea. Suomessa ylivoimaisesti yleisin vieras kieli on venäjä, jota seuraavat viro, arabia, englantia ja somali (Vieraskieliset 2021).

Tässä opinnäytetyössä maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on muuttanut ulkomailta pysyvästi Suomeen. Tätä opinnäytetyötä varten haastatellut maahan muuttaneet naiset puhuivat äidinkielenään useita eri kieliä, muun muassa somalia, arabiaa ja khmerin kieltä.

4.1 Maahanmuuton syyt

Samalla kun maahanmuuttajien määrä on moninkertaistunut viime vuosikymmeninä, ovat myös syyt maahanmuuttoon monipuolistuneet - aiempien vuosikymmenien enimmäkseen humanitääristen syiden vuoksi tapahtuneen maahanmuuton taustalla on nykyään useampia syitä; työ, perhesiteet ja opiskelu ovat näistä yleisimpiä. (Kotouttaminen 2021.) Usein syyt maasta toiseen muuttamiselle ovat oman tai perheen elämäntilanteen kohentaminen taloudelliselta, sosiaaliselta tai turvallisuuden kannalta katsottuna (Karayilan, Wallin, Harju-Autti & Eskola 2017, 172). Alla olevassa kuviossa yhteenvetona Suomeen maahanmuuton syyt sekä maahan muuttaneiden tarkat määrät vuodelta 2020.

Kuvio 1: Suomeen maahanmuuton syyt vuonna 2020 Euroopan muuttoliikeverkostoa mukailten (Maahanmuuttovirasto 2021)

Yleisin syy erityisesti naisten maahan muuttoon löytyy perhesiteistä - perheenyhdistämisestä tai avioliitosta suomalaisen kanssa. Tutkimusten mukaan maahan muuttaneilla naisilla on havaittu enemmän hankaluuksia suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisessa kuin miehillä. Maahan muuttaneet naiset kokevat olevansa riippuvaisia puolisonsa tuesta uudessa kotimaassa pärjätäkseen. (Ihamäki & Kaljonen 2014, 16.)

Maahanmuuton syitä on siis useita ja niihin liittyvät tunteet voivat olla negatiivisia tai positiivisia, mutta tunteesta riippumatta muutto uuteen maahan koetaan yleensä stressaavana asiana. Stressiä tuottaa tietenkin oman kotimaan ja läheisten jättäminen, mutta on tutkittu, että erityisesti stressiä aiheuttaa uuden asuinmaan arjen järjestyminen. Vuorovaikutustilanteet voivat olla hankalia yhteisen kielen puuttuessa ja elämäntavat muutenkin voivat olla erilaiseen kulttuuriin tottuneelta olla vieraita. Jos maahan muuttanut jää tällaisissa tilanteissa yksin, voi se aiheuttaa henkisiä pulmia. (Alitolppa- Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 63-64.)

4.2 Maahanmuuttajanaiset

Suomalaisessa maahanmuuttotutkimuksen teorian ja näkökulmat ovat usein perustuneet maahanmuuttajamiesten kokemuksiin ja tilanteisiin, joten maahanmuuttajanaisia koskevalle tutkimukselle on siis perusteltu tarve. Maahanmuuttajanaisten ääni voi olla hankalammin

tavoitettavissa kuin maahanmuuttajamiesten, sillä kulttuurisidonnaiset erot sukupuolten välillä kannustavat naisia pysymään enemmän oman kodin alueella. Naiseus ei liity pelkästään biologiaan, vaan sillä on myös sosiaalinen ulottuvuus. Sosiaalinen sukupuoli rakentuu henkilön sosiaalisissa ja kulttuurisissa piireissä, ja siihen vaikuttavat esimerkiksi patriarkaaliset valtasuhteet miesten ja naisten välillä. Erilaiset kulttuuriset lähtökohdat voivat sanella sen, millaiset ovat eri sukupuolten edustajien on sopivat ja yleisesti hyväksyttävät toimintatavat. (Martikainen & Tiilikainen 2007 16-19.)

Maahanmuuttajien sukupuolijakauma näyttää olevan Suomessa tasapuolinen, vuoden 2019 lopussa ulkomaalaistaustaisia miehiä oli 51,6 % ja naisia 48,4 %. Muutamassa taustamaaryhmässä naisten yliedustus näkyy huomattavana; thaimaalaistaustaisista maahanmuuttajista naisia on 84 %, filippiiniläistäustaisia on 67 %. Naisenemmistö on myös venäläis-, kiinalais- ja vietnamiläistäustaisissa maahanmuuttajissa. Naisilla maahanmuuton yleisimpänä syynä on perhesiteet, jopa kaksi kolmesta Suomeen muuttaneista naisista on tullut maahan perhesyiden vuoksi. (Maahanmuuttajat väestössä 2021.)

Maahanmuuttajanaiset työllistyvät Suomessa huomattavasti heikommin kuin maahanmuuttajamiehet - noin 55 % Suomen maahanmuuttajanaisista käyvät töissä, kun taas maahanmuuttajamiesten vastaava luku on noin 70 %. Suomessa maahanmuuttajanaisten potentiaalia työmarkkinoilla ei ole saatu täysimääräisesti käyttöön, vaan maahanmuuttajanaisten asema on työmarkkinoilla heikko, hyvästä kielitaidosta ja koulutuksesta huolimatta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019, 6.)

Yhtenä syynä heikkoon työllistymiseen voidaan pitää äitiyttä, sillä perheelliset maahanmuuttajaiset jäävät helpommin ja pidemmäksi aikaa kotiin hoitamaan lapsia verrattuna syntyperältään suomalaisiin perheellisiin naisiin. Työllistyminen on kenelle tahansa, mutta erityisesti maahanmuuttajanaiselle, hyvinvointia turvaava tekijä, sillä työllistyminen ja työpaikka helpottavat sosiaalisten suhteiden luomista uudessa kotimaassa. Maahanmuuttajanaisten heikko työllistyminen näkyy myös maahanmuuttajaperheiden köyhyytenä, joka taas omalta osaltaan vaikuttaa maahanmuuttajien lapsiin, sillä köyhyyden on tutkittu yhä useammin olevan ylisukupolvista. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019, 28-29.)

Joissain kulttuureissa on vallalla hyvin epätasa-arvoinen sukupuolijärjestelmä, jonka takia tyttöjen ja naisten terveys ja hyvinvointi on heikommassa asemassa miehiin verrattuna. Perinteiset sukupuoliroolit, joissa naisen vastuulla on kodinhoito ja lapsien kasvatus estävät tyttöjen koulutuksen eivätkä salli naisten työssäkäyntiä. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 146.) Perinteiset sukupuoliroolit siis sitovat naisen arjen rajoittumaan helposti vain kotiin ja rajoittavat sosiaalisia suhteita, jonka takia maahanmuuttajanaisten kielen ja uuden kulttuurin oppiminen vaikeutuvat. Suomalaisessa yhteiskunnassa ja arjessa toimimista

hankaloittaa merkittävästi kielen osaamattomuus, sekä yhteiskunnan ja kulttuurin toimitapojen tuntemattomuus. (Säävälä 2009, 46-47.)

Martikaisen ym. mukaan (2013, 152) erityisesti maahanmuuttajanaiset kokevat paljon stressiä työelämän ulkopuolella olosta sekä heikosta suomen kielen taidosta. Maahanmuuttajanaiset voivat toisaalta itse kokea tarpeettomaksi muuttaa tulomaan kulttuurin patriarkaalisia sukupuolirooleja, jossa nainen hoitaa kotia ja lapsia, haluten pitää niistä kiinni myös uudessa kotimaassa. Tämän taustalla voi olla pelko siitä, miten suhtaudutaan siihen, että nainen työllistyy tai koulutetaan, eikä keskity vain perheen hyvinvointiin. Näiden syiden takia maahanmuuttajanaiset tarvitsevat erityistä tukea kouluttautumiseen ja työelämään osallistumiseen. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 27.) Näiden yllä mainittujen syiden vuoksi tässä opinnäytetyössä aihe haluttiin rajata koskemaan nimenomaan maahan muuttaneita naisia, sillä haluttiin saada heidän omat kokemuksensa ja äänet kuuluviin.

4.3 Kotoutuminen

Käsite kotoutuminen pitää sisällään idean siitä, että autetaan maahanmuuttajaa asettumaan uuden yhteiskunnan normeihin niin, että hän kykenee olemaan aktiivisesti osallisena yhteiskunnan toimintaan, mutta samalla säilyttäen oman kulttuuriperintönsä ja kielensä. (STT 2021.) Kotoutumisen edistämisestä säädetty laki (1386/2010) painottaa maahanmuuttajan mahdollisuuden aktiiviseen osallistumisen lisäksi yhdenvertaisuutta, tasa- arvoa sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä.

Ei pidä olettaa, että maahanmuuttaja on itse yksin vastuussa onnistuneessa kotoutumisessa, vaan kyseessä on kahdensuuntainen prosessi; myös maahanmuuttajan vastaanottavan yhteiskunnan on sitouduttava prosessin onnistumiseksi. Lisääntyvä maahanmuutto tuo suomalaiseen yhteiskuntaan yhä enemmän monikulttuurisuutta, monikielisyyttä sekä monimuotoisuutta. Nämä kaikki seikat ja tarpeet on otettava huomioon julkisia palveluita järjestäessä, ja lisäksi tarvitaan erillisiä kotoutumista tukevia palveluita. (Kotouttaminen.fi 2021.) Maahanmuuttajalle kahden kulttuurin välisen tasapainon löytäminen on keskeinen tekijä hyvinvoinnin edistämisessä; uuteen asuinmaahan asettumien vaatii uusien toimintatapojen ja kulttuurin omaksumista, mutta yhtä tärkeää on maahan muuttaneen oma kulttuuriperintö ja identiteetin säilyminen. (Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 64-65.)

Kotoutumista voidaan kuvata monitahoiseksi prosessiksi. Valtaväestöön kuuluvien ystävien löytäminen ja uuden asuinmaan palveluiden piiriin pääseminen ovat omiaan edistämään kotoutumista. Olennaista tämän onnistumiselle on löytää ennakkoluuloton ympäristö, jossa arvostetaan kulttuurista moninaisuutta. Usein onnistuneeseen kotoutumiseen myötävaikuttaa eri kulttuuristen ryhmien samaistuminen ja sitoutuminen johonkin yhteiseen sosiaaliseen ryhmään tai tavoitteeseen. Tämä liittyy henkilön ryhmään ja lisää kuuluvuuden tunnetta. (Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 64, 66.) Useat matalan kynnyksen kohtaamispaikat,

kuten tämän opinnäytetyön toimeksiantaja Naapuruustalo Matinkylä, tarjoavat juuri mainitun kaltaista turvallista ja ennakkoluulotonta ympäristöä, jossa eri kulttuurista tulevat ihmiset voivat vähentää ennakkoluuloja kohtaamalla toinen toisiaan.

5 Matalan kynnyksen toiminta

Kolmannen sektorin tarjoamat matalan kynnyksen palvelut eivät ole sosiaalihuoltolain määrittelemän mukaista sosiaalipalvelua. Sosiaalipalveluilla tarkoitetaan ”kunnallisia sosiaalipalveluja ja niihin sisältyviä tukipalveluja sekä muita toimia, joilla sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö edistää ja ylläpitää yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta” (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 3§).

Kolmannen sektorin täydentävät palvelut lisäävät hyvinvointia tarjoamalla merkityksellistä toimintaa ja sitä kautta osallisuuden tunnetta. Kolmannen sektorin palvelut ovat usein paikkaamassa niitä aukkoja palvelujärjestelmässä, joita julkinen sektori ei voi paikata. Voidaan sanoa, että suomalainen hyvinvointipalvelujärjestelmä koostuu julkisen- ja kolmannen sektorin yhteistyöstä. (Polvinen 2017, 29-31.)

Julkisten palveluiden saavutettavuus voi olla hankalaa pitkien jonojen, fyysisten- tai psyykkisten oireiden tai esimerkiksi häpeän vuoksi. Matalan kynnyksen palvelut suuntautuvat yleensä huono-osaisimmille ihmisille ja ryhmille, joilla ei ole voimavaroja hakeutua palveluiden piiriin, mutta joiden palveluntarve on merkittävän suuri. Matalan kynnyksen palvelut edesauttavat sosiaalista osallisuutta monin eri tavoin; esimerkiksi palveluiden piiriin pääsy on yksi merkittävä osa sosiaalista osallisuutta ja yhteiskuntaan kuuluvuutta, ja matalan kynnyksen palveluiden tarkoituksena on juuri saavuttaa niitä henkilöitä, jotka ovat jääneet palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Matalan kynnysten palvelujen kynnystä nimenmukaisesti madaltaa palveluihin hakeutumisen mahdollisuus ilman lähetettä, maksutta, anonyymisti ja ilman ajanvarausta. (Leemann & Hämäläinen 2015 1-3.)

Palvelujärjestelmän kohtaamattomuus on käsite, joka tulee esiin maahanmuuttajille suunnattuja palveluita käsiteltäessä. Monenlaiset esteet rajoittavat palvelujen saamista ja löytämistä; tietoa palveluista on saatavilla vähäisesti, tai se ei tule ymmärretyksi. Maahanmuuttajilla voi olla epäluottamusta viranomaisiin tai tarjottaviin palveluihin, jonka vuoksi niitä ei haluta ottaa vastaan. Palvelujen kohtaamattomuutta lisää vielä asiakkaan tarpeiden tunnistamattomuus. On siis olemassa useita eri tekijöitä, jotka voivat osaltaan vaikeuttaa maahanmuuttajan osallisuutta ja toimijuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. (Hiitola, Anis & Turtiainen 2018, 7-8.)

Järjestöt ovat merkittävässä roolissa sekä viranomaispalvelujen täydentäjänä että yhteistyökumppanina kehittämässä ja toteuttamassa maahanmuuttajille suunnattuja tukevia

palveluita. Muun muassa kolmannen sektorin järjestämä neuvonta, ohjaus, työelämään valmennus, vertaistoiminta ja kohtaamispaikkatoiminta nähdään tukevana toimintana. (Ekholm 2015, 17.) Matalan kynnyksen toimintaa tarjoavilla kolmannen sektorin paikoilla voidaan nähdä olevan merkityksellinen rooli kotouttamistyössä. Erityisesti maahanmuuttajien omat yhdistykset ja heille suunnattu matalan kynnyksen toiminta voivat vähentää yksinäisyyttä, joka voi johtua eristyneisyydestä sekä puutteellisista sosiaalisista verkostoista. (Hiitola ym. 2018, 8.)

Tässä opinnäytetyössä on tarkoituksena selvittää Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen toiminnan ja palvelujen merkitystä maahanmuuttajanaisten hyvinvoinnille. Seuraavissa alaluvuissa syvennyn näihin palveluihin, sekä esittelen opinnäytetyön toimeksiantajan Naapuruustalo Matinkylän tarjoamia matalan kynnyksen toiminnan muotoja.

5.1 Auttamis- ja ohjaustoiminta

Palveluohjaus on laajasti sosiaali- ja terveysaloilla käytetty palveluiden yhteensovittamiseksi luotu työmenetelmä, jonka tavoitteena on asiakkaan itsenäisen elämän tukeminen. Itsenäisen elämän tukemisen prosessin tarkoituksena on kartoittaa asiakkaan omat voimavarat ja palvelutarpeet, ja sitä kautta räätälöidä tarpeita vastaavat palvelut ja tukitoimet. (Hänninen 2007, 11.) Palveluohjausta voidaan tarjota monella eri tasolla; kevyistä ensivaiheen ajanvarauksista intensiiviseen laaja-alaiseen palvelutarpeen arviointiin. Palveluohjauksen jokaista tasoa yhdistää asiakaslähtöisyys - ytimessä on tavoite asiakkaan kuulluksi tuleminen sekä osallisuuden lisääminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019.) Matalan kynnyksen auttamis- ja ohjaustoimintaa ohjaa yhden luukun periaate; useaa eri viranomaistahoa koskevat asiat voidaan parhaimmillaan ratkaista yhdessä paikassa, tai asiakas voidaan ohjata eteenpäin oikean tahon luokse. Palvelun saatavuuden matala kynnyks ja yhden luukun periaatteen tarkoituksena on luoda ilmapiiri, jossa asiakas voi ottaa puheeksi mitä vain, miettimättä kysyykö hän oikeaa asiaa oikealta luukulta. Tällä tavoin voidaan löytää ja tunnistaa palvelutarpeet ja ohjata asiakas tarvittavan tuen piiriin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020, 47.)

Naapuruustalo Matinkylässä ohjaus- ja auttamistoiminta toimii yllämainitulla yhden luukun periaatteella ja on tarkoitettu täydentämään virallista palveluohjausta. Naapuruustalossa asiakkaille ei tehdä viranomaistahoja koskevia päätöksiä, vaan asiakkaita voidaan ohjata eteenpäin esimerkiksi Kelaan, talousneuvontaan tai uraohjaukseen. Naapuruustaloon voi tulla kuka vain matalalla kynnyksellä saamaan ohjausta, apua ja neuvontaa. Erityispiirteeksi Naapuruustalon tarjoamasta auttamis- ja ohjaustoiminnasta voidaan nostaa sen monikielisyys; apua ja tukea on tilanteen mukaan saatavilla suomen, arabian ja somalin kielellä.

Suomi on tietoyhteiskunta, jossa tiedon hakeminen monesta eri lähteestä ja tiedon ymmärtäminen ja analysoiminen korostuu. Äidinkielen ollessa jokin muu kuin suomi, voi tämä

hankaloittaa jokapäiväisessä elämässä toimimista, ja lisätä sitä kautta ulkopuolisuuden tunnetta. Omakielisen ohjauksen ja neuvonnan saaminen helpottaa suomalaisessa yhteiskunnassa toimimista, sillä tarkoituksena ei ole aina kääntää vain kieltä, vaan asiakkaan lähtömaan ja suomalaisen yhteiskunnan tunteva työntekijä osaa avata yhteiskunnan rakenteita asiakkaalle ymmärrettävään muotoon. Myös yhteneväinen kokemuserusta asiakkaan ja työntekijän välillä voi madaltaa kynnystä palveluohjaukseen hakeuduttaessa. Maahanmuuttajataustaisille asiakkaille hyöty omankielisen palveluohjauksen hyödyistä on siis merkittävä, mutta hyötyjä löytyy muualtakin; palvelutilanteessa ei tarvita tulkkia, joten asiakkaan äidinkieltä osaava palveluneuvoja kompensoi kahden työntekijän työmäärän. (Ekholm 2015, 27.)

Maahanmuuttajille suunnatun matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan yhtenä tarkoituksena on kotouttamistyön tukeminen esimerkiksi tarkoituksenmukaisesti palveluihin ohjaamalla. Matalan kynnyksen auttamis- ja ohjaustoiminnan tarkoitus ei ole tehdä asiakkaan puolesta viranomaispalveluiden paperitöitä, vaan toiminnan on tarkoitus olla aktivoivaa. On pohdittu, passivoiko maahan muuttaneen henkilön suomen kielen oppimista - ja sitä kautta uuteen yhteiskuntaan integroitumista - oman kielisen palveluohjauksen saaminen, mutta omalla kielellä saatu neuvonta ja ohjaus ja tieto palveluista päinvastoin edesauttaa kotoutumista tukeviin palveluihin pääsyä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020, 24-26.)

5.2 Välityömarkkinapaikka

Kolmannen sektorin matalan kynnyksen paikat toimivat usein välityömarkkinapaikkana vaikeasti työllistyville henkilöille. Välityömarkkinat toimivat nimensä mukaisesti portaana työttömyyden ja avoimille työmarkkinoille työllistymisen välissä. Tällaisissa paikoissa työskentely tarjoaa mahdollisuuden pitkään työelämästä poissa olleille harjoitella työelämätaitoja ilman tuottavuus- tai tulosodotuksia. Työpaikan lisäksi kolmannen sektorin matalan kynnyksen paikkojen välityömarkkinoilla painottuu sosiaalinen näkökulma; pitkään työttömänä olleelle tarjotaan mahdollisuus tukeen ennen ja jälkeen työllisyysjaksoa. Lisäksi työelämätaitojen karttuessa arjenhallinnan taidotkin lisääntyvät. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 12.) Naapuruustalo Matinkylä toimii välityömarkkinaympäristönä, ja tarjoaa työkokeilu- ja palkkatuettuja työpaikkoja niitä tarvitseville henkilöille. Naapuruustalossa on erilaisissa ja eripituisissa työsuhteissa useita työntekijöitä, niin kantaväestöön kuuluvia kuin maahan muuttaneitakin.

Palkkatuki on harkinnanvaraista rahallista tukea, jota TE-toimisto voi myöntää työttömän työnhakijan palkkakustannuksiin. Palkkatuki on tarkoitettu työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneelle työllistymisen, sekä ammatillisen osaamisen tueksi. Rahallinen tuki myönnetään työnantajalle palkkakustannusten kattamiseksi, mutta palkkatuen ensisijainen

merkitys on työnhakijälähtöinen, sillä sen tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan työmarkkina-asemaa tilanteissa, joissa työllistyminen on haastavaa. (TE-palvelut 2021.)

Palkkatuen tarkoituksena ei ole vain tarjota pitkäkestoista rahallista tukea työnantajalle, vaan katkaista pitkäkestoinen työttömyysjakso, ylläpitää työelämätaitoja, ja edistää näin työttömän työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Palkkatuen käyttöä säätelee laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, (1366/2014) ja se on aina harkinnanvaraista, joten jokaisesta tapauksesta tehdään yksilöllinen palveluntarpeenarviointi, jonka avulla voidaan määrittää palkkatuen tarve, määrä ja kesto. Palkkatuen määrä ja kesto määräytyvät yleisesti sen mukaan, miten pitkään henkilö on ollut työttömänä työnhakijana ja molempien määrä useimmiten kasvaa työttömyyden keston mukaan, enimmäisajan ollessa kuitenkin aina korkeintaan 24kk. (Sundvall & Härmälä 2016, 6.)

Tämä opinnäytetyö keskittyi tarkastelemaan nimenomaan matalan kynnyksen palvelujen merkitystä maahanmuuttajille. Yksi merkittävin maahanmuuttajia koskevista ongelmista onkin heikko työllisyystilanne, jota pyritään vähentämään järjestöissä, kuten Naapurustalo Matinkylässä, ja hankkeissa tapahtuvalla työllisyyttä tukevalla toiminnalla. Näitä toimintoja ovat esimerkiksi työharjoittelu- tai työkokeilupaiikkojen tarjoaminen työttömille maahanmuuttajille. Matalan kynnyksen toimintaa tarjoava järjestö saattaa olla maahanmuuttaneelle henkilölle ensimmäinen käsitys suomalaisesta työelämäkulttuurista, ja toimia sitä kautta ponnahduslautana avoimille työmarkkinoille. (Ekholm 2015, 33.)

5.3 Vertaistoiminta

Suomessa vertaistukitoiminta on vakiintunut sosiaali- ja terveysalojen toimintamuodoksi 1990-luvulta lähtien. Vertaistukitoimintaa järjestetään sekä järjestöjen että yhdistysten organisoimina, mutta myös kansalaiset voivat perustaa omia vertaistukiryhmiään. Vertaistuella tarkoitetaan kokemukseen perustuvaa ryhmätoimintaa, jossa samankaltaisessa elämäntilanteessa olevat tai samankaltaisia kokemuksia kokeneet henkilöt voivat jakaa kokemuksiaan, ja saada vastavuoroista tukea. Vertaistukitoiminta voi tapahtua monella eri tavalla; tukea voi saada ja antaa yhtä hyvin kahden henkilön välillä, verkostoissa ja ryhmissä, sekä niin internetin keskustelupalstoilla kuin kasvokkain tapahtuvissa kohtaamisissa. Vertaisryhmissä käsitellään usein haastavia elämäntilanteita, kuten esimerkiksi sairastamista, mutta vertaistukitoiminnan ainoa tarkoitus ei ole tarjota apua kriisien käsittelyyn. Vertaistukiryhmien toiminnan yhtä tärkeänä tarkoituksena on luoda yhteisöllisyyttä, ja jopa ystävyys-suhteita. (Ikonen 2012 9-10, 13.)

Vertaistukitoiminnan keskiössä on ajatus siitä, että ihmisellä on omat sisäiset voimavaransa, ja ne ovat mahdollista löytää ja ottaa käyttöön vertaistoiminnan avulla. Vertaistoiminnan avulla voi löytää voimavaroja, joiden avulla henkilö voi ottaa vastuun omasta elämästään, ja

näin ollen tulla passiivisesta avunottajasta aktiiviseksi toimijaksi. (Mikkonen & Saarinen 2018, 21-22.)

Kuten Naapuruustalo Matinkylässäkin, järjestöjen tuella toimivien vertaisryhmien vetäjinä voivat toimia joko ammattilaiset tai vapaaehtoiset, joilla on yleensä omakohtaista kokemusta vertaistoimintaan liittyvästä aiheesta. Naapuruustalo Matinkylässä toimii useita juuri maahanmuuttajanaishille suunnattuja vertaisryhmiä, ja onkin tutkittu, että maahanmuuttajanaiset, erityisesti pakolaistaustaiset naiset kokevat vertaistukiryhmissä saadun tuen erityisen tärkeäksi. Vertaisryhmien tarjoama turvallinen tila mahdollistaa paikan kaikkien tunteiden ilmaisulle samankaltaisia asioita kokeneiden seurassa. (Mikkonen & Saarinen 2018, 124.) Ekholmin (2015, 17) mukaan maahanmuuttajajärjestöjen ja maahanmuuttajille toimintaa tarjoavien järjestöjen vahvuutena voidaan pitää niiden jäsenpohjan mahdollistamaa vertaistukea; luottamus syntyy helpommin yhteisestä kokemuspohjasta.

5.4 Kielen oppiminen osana toimintaa

Asuinmaan kielen oppiminen on avain yhteiskuntaan; sen toimintaan, palveluihin sekä verkostoihin mukaan pääsyyn. Maahanmuuttajilla on halu oppia suomen kieli maahan muutettuaan, mutta oppimisen esteenä voi olla esimerkiksi sopivien kurssien löytäminen tai sosiaalisen vuorovaikutustilanteiden vähyyks kantaväestön kanssa. Erityisesti maahanmuuttajanaishilla omat haasteensa oppimiseen tuo vastuu ja velvollisuudet kodin ja perheen hoitamisesta. (Säävälä 2009, 46.)

Suomen kielen opetus matalan kynnyksen toiminnan paikoissa on nimensä mukaisesti helposti saavutettavissa olevaa, kaikille avointa, mutta tarpeellinen erityisesti heille, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua työvoimapolitiittiseen koulutukseen ja siihen liittyvään suomen kielen opetukseen. Tähän joukkoon kuuluvat esimerkiksi kotona lapsia hoitavat vanhemmat, useimmiten äidit, joilla ei ole mahdollista osallistua, sillä osallistuminen pitkäkestoisille kursseille ei ole aina mahdollista lastenhoidon järjestämisestä johtuen. Kielen oppimattomuuden johdosta muihin tarkoituksenmukaisiin koulutuksiin ja työelämään pääsy hankaloituu, jotka osaltaan vaikuttavat näiden henkilöiden syrjäytymisriskiin. Vaikeimmillaan tilanne voi johtaa jopa ylisukupolvisiin ongelmiin, sillä vanhemman kielitaidon puute ja ymmärtämättömyys suomalaisesta yhteiskunnasta vaikuttavat koko perheen yhteiskuntaan sopeutumiseen. (Eronen, Karinen & Lamminmäki 2016, 5.)

Naapuruustalo Matinkylän, kuten myös monien muiden ympäri Suomea maahanmuuttajille palvelua tarjoavien järjestöjen palveluihin kuuluu suomen kielen opetus. Naapuruustalossa suomen kielen ryhmät toimivat vapaaehtoisten vetäminä kielikahviloina ja suomen kielen alkeiden keskustelevana opetuksena, eikä niiden tarkoituksena ole johtaa kielitutkintoon. Kielen opetukseen osallistumisen kynnys on matala, sillä toiminta ei ole sitovaa, vaan siihen

voi osallistua joustavasti, eikä osallistumiseen vaadita suomen kielen osaamisen lähtötasoa, vaan kaiken tasoiset osaajat voivat osallistua toimintaan. Kieliryhmien ohella yhtä tärkeänä kielen opetuksen muotona on suomen kielen oppiminen toiminnallisesti Naapuruustalon arjessa. Käytännössä toiminnallista kielenoppimista tapahtuu esimerkiksi asiakkaiden ja työntekijöiden välisissä arkisissa kohtaamisissa. Tärkeän ulottuvuuden suomen kielen oppimiseen Naapuruustalossa luo yhteistyö muiden järjestöjen kanssa. Esimerkiksi Suomen Akateemiset Naiset -liitto tukee Suomeen muuttaneiden naisten kotoutumista heidän ylläpitämänsä Luetaan yhdessä -verkoston avulla, joka toimii Naapuruustalon tiloissa.

Tutkimuksissa on todettu kielitaidon merkitys onnistuneessa kotoutumisessa. Kielitaidolla on todettu olevan merkittävä osa jokapäiväisissä vuorovaikutustilanteissa pärjäämisessä. Kielitaito vaikuttaa elämän jokaiseen osa-alueeseen, niin sosiaaliseen elämään, palvelujen piiriin pääsemiseen kuin erityisesti työllistymiseen. Maahan muuttanut henkilö voi esimerkiksi olla kotimaassaan korkeasti koulutettu ja arvostetussa työssä, mutta uudessa asuinmaassa tilanne voi kielitaidottomuuden vuoksi olla täysin toisenlainen. (Karayilan, Wallin, Harju-Autti & Eskola 2017, 180-181.) Suomen kielen ryhmät ja toiminnallinen suomen kielen oppiminen työssä ja arjessa ovat merkittävässä osassa Naapuruustalo Matinkylän toimintaa. Naapuruustalon tarjoaman kielenopetuksen yhtenä tarkoituksena onkin harjaannuttaa toiminnassa mukana olevien maahan muuttaneiden henkilöiden suomen kielen käyttöä erityisesti arkisissa tilanteissa.

5.5 Yhteistoiminta

Suomen kielen kurssien lisäksi kielen oppimisen kannalta erittäin tärkeässä osassa niin yleisesti, kuin myös Naapuruustalo Matinkylässä, on yhteistoiminta kantaväestöön kuuluvien kanssa. Maahanmuuttajien lisäksi Naapuruustalon toisen suurimman kävijäryhmän muodostavat alueen ikäihmiset, ja jokapäiväiseen toimintaan kuuluu luonteva kassakäyminen ja keskustelut näiden kahden kävijäryhmän välillä. (Toimintakertomus Naapuruustalo Matinkylä 2021.) Yhteistoiminta kantaväestöön kuuluvien ja maahanmuuttajien välillä lisää yhteisöllisyyden tunnetta. Yhteisöllisyyttä voidaan kuvailla yhdeksi sosiaalisen tuen muodoksi, jonka taas voidaan määritellä olevan ihmisten välistä vuorovaikutusta. Tätä vuorovaikutusta tarvitaan, jotta ihminen saa tuntea tukea, hyväksyntää ja arvostusta lähiyhteisöltään. Yhteiskunta takaa sosiaaliturvan elämän välttämättömiin perustarpeisiin, mutta järjestöjä ja yhdistyksiä voidaan pitää merkittävänä yhteisöllisyyden mahdollistajina. (Forss & Vatula-Pimiä 2014, 168-169.)

Yhteistoiminta kantaväestöön kuuluvien ja maahanmuuttajien välillä mahdollistaa vuorovaikutusta eri kulttuurista tulevien välillä. Maahanmuuttajien ja kantaväestön luonteva yhteistoiminta ja vuorovaikutustilanteet arjessa edistävät sekä maahanmuuttajan osallisuuden tunnetta, että kantaväestöön kuuluvien vastaanottavaisemman suhtautumisen

syntymistä. (Ihamäki & Kaljonen 2014, 6, 7.) Naapuruustalo Matinkylässä yhteistoiminta on kahden kauppa; keskusteluilla on esimerkiksi virkistävä ja opettava vaikutus myös Naapuruustalon muille asiakasryhmille. Forssin ja Vatula-Pimiän (2014, 169) mukaan järjestöjen ja yhdistysten tarjoama yhteisöllinen tuki tarjoaa arvokkaan alustan niin tietojen ja taitojen vaihtamiseen, kuin myös ylipäättään yhteiselle kokemuksellisuudelle arjen asioissa.

Matalan kynnyksen toimintaa tarjoaville paikoille on kysyntää, sillä konkreettisen tilan puute voidaan nähdä esteenä maahanmuuttajan ja kantaväestön kohtaamiselle; sopivia paikkoja tämänkaltaiselle toiminnalle ei ole riittävästi. Tutkimusten perusteella on havaittu, että erityisesti maahanmuuttajanaiset toivovat yhteistoiminnallisia tapaamisia kantaväestöön kuuluvien ikäistensä naisten kanssa saadakseen vertaistukea liittyen esimerkiksi lasten kouluasioihin, omaan opiskeluun ja työllistymiseen. (Mikkonen & Saarinen 2018, 125.)

6 Hyvinvointi

Hyvinvoinnin edistäminen on sosiaalialalla tehtävän työn keskiössä, mutta sen määrittäminen on haastavaa, sillä hyvinvointi on jokaisen subjektiivinen kokemus. Objektiiivisesti katsoen hyvinvointi voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen, joita ovat terveys, materiaallinen hyvinvointi ja koettu hyvinvointi eli elämänlaatu. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavia ominaisuuksia ovat päällimmäisenä sosiaaliset suhteet, sosiaalinen pääoma, itsensä toteuttaminen ja onnellisuus. (Hyvinvointi 2020.) Myös Erik Allardt (1976) on löytänyt nämä kolme hyvinvointikäsitteen ulottuvuutta pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessaan, nimeten ulottuvuudet termein having (elintaso), loving (yhteisöön liittyvät suhteet) sekä being (itsensä toteuttaminen ja arvostuksen kokeminen) (Forss & Vatula- Pimiä 2014, 21).

Koettu hyvinvointi lisääntyy hyvien ihmissuhteiden sekä niiden kautta saadun vastavuoroisen tuen avulla. Sosiaalista tukea, kuten rakkautta, empatiaa ja huolenpitoa tarjoaa perinteisesti perhe ja ystävät. Hyvinvoinnille yhtä tärkeää on tavallisesti työelämästä saatu arvotuksellinen tuki, joka pitää sisällään kannustuksen, arvioinnit ja palautteen, sekä tiedollinen tuki, joka tarjoaa ohjeita ja neuvoja. Näiden avulla henkilö osaa toimia asianmukaisesti ja kykenee hallitsemaan henkilökohtaisia asioitaan. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 153-154.)

Hyvinvointia ja terveyttä voidaan edistää tarjoamalla palveluja ja toimintaa, jotka tähtäävät esimerkiksi yksilön osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Kolmannen sektorin toimijoiden, kuten seurakuntien, vapaaehtoisten toimijoiden ja järjestöjen toiminnan perustavana ajatuksena voidaan pitää hyvinvoinnin edistämistä tarjoamalla esimerkiksi kuntouttavaa toimintaa, virkistyspalveluita, tiedon lisäämistä, vertaistoimintaa sekä vapaaehtoistoimintaa. (Forss & Vatula-Pimiä 2014, 50-52.)

Tässä opinnäytetyössä hyvinvoinnin käsite liittyy kaikkiin Erik Allardtin hyvinvoinnin ulottuvuuksiin, painottuen kuitenkin sosiaalisen hyvinvoinnin osa-alueeseen. Maahanmuuttajien korkean sosiaalisen hyvinvoinnin on todettu olevan yhteydessä sekä hyvään kotoutumiseen että erilaisiin terveyden indikaattoreihin. Maahanmuuttajien sosiaalisten verkostojen tukemisella voidaan siis vaikuttaa myönteisesti heidän terveyteensä ja kotoutumiseen. (Kazi, Alitolppa- Niitamo & Kaihovaara 2019, 130-131.)

6.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys osana sosiaalista hyvinvointia

Sosiaalinen hyvinvointi voidaan nähdä hyvin laaja-alaisena käsitteenä, sillä sen ulottuvuuksina voidaan nähdä muun muassa sosiaaliset suhteet, kiinnittyminen yhteiskuntaan, työntekoon osallistuminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemukset. Tutkimusten mukaan sosiaalisella hyvinvoinnilla on vaikutus yksilön kokemaan elämänlaatuun ja käsitykseen ympäröivästä yhteiskunnasta. Lisäksi sen vaikutus ulottuu myös muihin hyvinvoinnin osa-alueisiin, kuten esimerkiksi mielenterveyteen ja taloudelliseen hyvinvointiin. Yhteiskunnallisella tasolla sosiaalista hyvinvointia voidaan lisätä vaikuttavilla palveluilla, mahdollistamalla työntekoa ja niiden kautta osallisuutta parantamalla. (Vesa ym. 2020 15, 22.)

Osallisuuden kokeminen vaikuttaa koettuun hyvinvointiin, ja se on myös merkittävä tekijä syrjäytymisen ehkäisemisessä. Osallisuuteen käsitteenä liittyy monia eri ulottuvuuksia, kuten esimerkiksi liittyminen, osallistuminen, mukaan ottaminen, vaikuttaminen ja kuuluminen. Kuulluksi tuleminen on myös merkittävä osa osallisuutta, sillä kuulluksi omana itsenään tulleella on mahdollisuus vaikuttaa niin oman elämänsä kulkuun kuin yhteisiinkin asioihin. (Osallisuuden edistämisen mallit 2021.)

Osallisuuden kokemuksen soisi olevan kaikille yhdenvertainen, mutta se ei kosketa automaattisesti kaikkia väestöryhmiä; vaikka osallistumisen eri muotoja on paljon saatavilla, voivat erilaiset fyysiset- tai psyykkiset rajoitteet tai esimerkiksi kielitaidon puute vaikeuttaa tai jopa estää osallistumisen mahdollisuuden. Matalan kynnyksen palvelut ovat toiminnallaan madaltamassa näitä rajoitteita tarjoamalla sosiaalisesti ja taloudellisesti esteettömiä palveluita. (Ekholm 2015, 11.) Järjestöjen ja yhdistysten, mukaan lukien Kalliola Settlementin Naapuruustalo Matinkylän, toiminnan yhtenä ulottuvuutena voidaan nähdä asiakkaiden ja kävijöiden osallisuuden lisääminen. Osallistaminen järjestöissä voidaan jakaa eri osa-alueisiin, jotka ovat tiedottaminen, konsultointi toiveista ja tarpeista, toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen mukaan ottaminen sekä tekijänä toimiminen. (Ekholm 2015, 11.)

Yhteisö tarkoittaa jotakin ryhmittymää, esimerkiksi yhdistystä tai seuratoimintaa, johon yksilö tuntee kuuluvuutta. Tällaisen emotionaalisen yhteisöllisyyden tunnetta voidaan pitää yksilön onnellisuuden ehtona. Jaetut arvot ja yhteisössä tapahtuvat toiminta lisäävät

yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka tuottaa hyvinvointia sekä yksilölle että koko yhteisölle. (Aro 2011, 38, 46; Pessi & Seppänen 2011, 292, 297.)

Perinteisesti yhteisöllä on viitattu usein perheeseen ja lähisukuun, mutta muuttuneessa yhteiskunnassa tukea ja turvaa haetaan laajemmilta yksiköiltä, kuten erilaisten yhteiskunnallisten palveluiden kautta. Tämä on seurausta nyky maailman lisääntyneestä liikkuvuudesta, joka koskettaa olennaisesti etenkin maahanmuuttajien elämää. (Aro 2011, 49, 55.) Yhteisöt tarjoavat turvallisen tilan yksilön eri rooleissa toimimiselle, vuorovaikutukselle sekä yhteenkuuluvuuden tunteelle. Yhteisöllisyys vahvistaa ihmisten yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteenkuuluvuuden tunteen on tutkittu olevan vahvasti yhteydessä ihmisen psykologiseen terveyteen ja hyvinvoinnin tunteeseen. (Ihamäki & Kaljonen 2014, 6, 7.)

6.2 Maahanmuuttajien hyvinvointiin vaikuttavat tekijät

Maahanmuuttajien hyvinvointia ei voida tarkastella yhtenä ryhmänä, sillä jokaisen yksilön taustalla on oma tarinansa - niin maahanmuuton syy, lähtömaa, ikä kuin kulttuuriset käsityksetkin vaihtelevat yksilöiden kesken. Nämä seikat vaikuttavat myös siihen, millaisen käsityksen henkilö omasta hyvinvoinnistaan muodostaa. (Maahanmuutto ja hyvinvointi 2020).

Maahanmuuttajien hyvinvointiin liittyy lisäksi erityisiä piirteitä, jotka voivat joko vahvistaa tai horjuttaa koettua hyvinvointia. Maahanmuuttajan kokemaa hyvinvointia voi horjuttaa vaikeudet kotoutumisessa ja palveluiden piiriin pääsemisessä, koettu syrjintä, puutteelliset sosiaaliset verkostot sekä huonot kokemukset lähtömaassa. Hyvinvointia vahvistavia tekijöitä voi taas olla oman perheen ja yhteisön tuki, luottamus suomalaiseen palvelujärjestelmään sekä tyytyväisyys Suomessa vallitseviin elinoloihin, ja sitä kautta elämänlaatuun. (Maahanmuutto ja hyvinvointi 2020.)

Oman etnisen yhteisön tuen lisäksi myös kanssakäymisen kantaväestöön kuuluvien kanssa on havaittu lisäävän maahanmuuttajien sosiaalista hyvinvointia. Henkilön muuttaessa uuteen maahan sosiaalisen, arvostuksellisen ja tiedollisen tuen muodot saattavat jäädä vaillinaisiksi omien suhdeverkostojen jäädessä entiseen kotimaahan. Uusien verkostojen luominen on merkityksellistä, sillä tunne johonkin yhteisöön kuulumisesta on olennainen tekijä hyvinvoinnin lisäämisessä. Uuteen kotimaahan kuulumisen tunnetta voidaan lisätä esimerkiksi maahanmuuttajille suunnatussa järjestötoiminnassa, ja erityisesti toiminta, jossa on sosiaalista kanssakäymistä kantaväestön ja maahanmuuttajien kanssa edistää integroitumista. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 153-154.)

7 Opinnäytetyön menetelmäsuuntaukset

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkielma, jonka aineistonkeruutavaksi valikoitui puolistrukturoitu teemahaastattelu. Haastattelin kohderyhmään kuuluvia, harkintaa käyttäen valikoituja Naapuruustalo Matinkylän toiminnassa mukana olevia maahanmuuttajataustaisia naisia, sekä kahta maahanmuuttajataustaisten naisten parissa työskentelevää yhteisökoordinaattoria. Haastatteluista saatu aineisto analysoitiin teoriasidonnaisen sisällönanalyysin ja teemoittelun keinoin. Teoriasidonnainen sisällönanalyysi on aineisto- ja teorialähtöisen sisällönanalyysin välimuoto; saadun aineiston analyysi ei perustu suoraan teoriaan, vaan aineistosta saaduille havainnoille etsitään varmistusta teoriasta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoisuutta matalan kynnyksen palveluiden merkityksestä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi opinnäytetyöhön valikoitui laadullinen, eli kvalitatiivinen menetelmäsuuntaus, sillä laadullisen tutkimusmenetelmän tarkoitus on tehdä ilmiöistä ymmärrettäviä, ei selvittää numeerisia määriä. Laadullinen tutkimus on ihmisestä lähtevää, ja sen ominaispiirteiksi kuuluu pehmeys sekä joustavuus. Laadullista tutkimusta voidaan kutsua myös ymmärtäväksi tutkimukseksi; tutkimuksen tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään tutkimuskohteen ajatuksia, tunteita, asenteita ja motiiveja, ja niiden kautta ymmärtämään, kuten tässä tutkielmassa, jonkin palvelun merkitystä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 1.3.1) Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on siis kuvailla erilaisia ilmiöitä ja niiden merkityksiä, sekä syventää ymmärrystä tekemällä niistä erilaisia tulkintoja. Tarkoituksena ei ole tehdä ilmiöistä yleistettävissä olevia tilastollisia päätelmiä, vaan kuvailla, kartoittaa tai selventää niitä. (Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2009, 182.)

Laadullisella tutkimuksella on joukko sille tyypillisiä ominaisuuksia, jotka kuvaavat myös tämän opinnäytetyön tutkimustyötä; tutkimus toteutetaan luontaisessa ympäristössään, aineisto kerätään vuorovaikutteisessa suhteessa tutkittavilta, tutkija itse toimii aineiston kerääjänä, tutkimusaineisto on monipuolista, tutkittavien näkökulma pidetään tutkimuksen ytimessä sekä tavoitteena on kaikenkattava ymmärrys tutkittavana olevasta ilmiöstä. (Kananen 2014, 18.)

7.1 Aineistonkeruumenetelmä

Haastattelu, kysely ja havainnointi ovat useimmin käytettyjä aineistonkeruumenetelmiä laadullista tutkimusta tehtäessä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 3.1.1). Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää maahanmuuttajataustaisten naisten omia kokemuksia ja mielipiteitä, joten aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu. Haastatteluiden tarkoituksena oli sekä tässä opinnäytetyössä, että tutkimuksissa yleensäkin, koota sellainen

aineisto, jonka perusteella voidaan tehdä luotettavia päätelmiä tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi & Hurme 2015, 66).

Tutkimuskysymys ja sen asettelu ovat merkittävä osa tutkimusta, tutkimuskysymyksen tehtävänä on ohjata tutkimustyötä ja tiedonkeruuta. Hyvä tutkimuskysymys koostuu seuraavista asioista: selkeys, siihen ei voi vastata kyllä tai ei, ei ole liian suppea tai laaja, se on tutkittavissa ja ratkaistavissa sekä siihen liittyvää kirjallisuutta löytyy. Tutkimuskysymys on tarkoitus ratkaista tutkimusta varten kerätyn aineiston avulla, kuten tässä opinnäytetyössä haastatteluista saadulla tiedolla. (Kananen 2014, 36-42.)

Haastattelukysymykset perustuivat tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksen ympärille. Haastattelukysymyksien muodostamisen tukena käytettiin Kalliola-indeksiä, Kalliolan vaikuttavuusmittaria, joka perustuu joukkoon edellytyksiä, jotka edistävät yksilön hyvinvointia ja mahdollistavat siten hyvän elämän. Kalliola-indeksiä käytetään Kalliolan eri yksiköissä asiakkaille tehtävässä vapaaehtoisessa alku- ja loppukartoituksessa. Kalliola-indeksi perustuu Martha Nussbaumin Capabilities- teoriaan, jonka mukaan yhteiskunnan tulee tarjota ihmisille mahdollisuuksia hyvään elämään, ja kuitenkin kantavana ajatuksena on ihmisen oma kyvykyys määritellä sisältö elämälleen ja vapauksilleen. (Kalliola-indeksi 2020.)

Aineistonkeruumetodina haastattelu on joustava, sillä haastattelutilanteessa on tilaisuus selventää ja toistaa kysymyksiä, oikoa väärinymmärryksiä ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Nämä kaikki seikat mahdollistavat haastattelun tärkeimmän tarkoituksen, eli mahdollisimman kattavan tiedon saannin halutusta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 3.1.) Tämän tutkielman kohderyhmän henkilöiden äidinkieli oli jokin muu kuin suomi, joten haastattelun tuomat mahdollisuudet toistoon ja väärinkäsitysten oikomiseen lisäsivät molemminpuolista ymmärrystä, ja näin ollen aineiston luotettavuus lisääntyi. Haastateltavien suomen kielen taidossa oli suuria vaihteluita, kielen täydellisestä osaamisesta heikokseen osaamiseen. Kahdessa haastattelussa oli mukana tulkki, joka osaltaan lisäsi molemminpuolista ymmärrystä. Tutkimushaastattelua tehtäessä keskeistä onkin juuri molemminpuolinen ymmärrys, sillä haastateltavien puhe on se aineisto, jota tiettyjä ilmiöitä ja asioita tutkittaessa käytetään. Niin kieli- kuin kulttuurierot voivat lisätä haastattelutilanteen väärinymmärryksiä, joten olennaista on taata se, että haastattelija ja haastateltava ymmärtävät toisiaan haastattelun kaikissa vaiheissa. (Ruusuvuoro & Tiittula 2005, 79-80.)

Tähän opinnäytetyöhön haastattelutavaksi valikoitui teemahaastattelu, sillä kun tutkimuksessa, kuten tässä opinnäytetyössäkin, halutaan korostaa haastateltavien omaa ääntään sekä heidän erilaisille asioille antamiaan merkityksiä, on teemahaastattelu menetelmänä tarkoituksenmukainen. Puolistrukturoitu teemahaastattelu etenee ennakkoon määritettyjen teemojen mukaan, mutta kysymyksiä on mahdollista täsmentää ja syventää haastattelun vastauksia mukailleen. (Tuomi & Sarajärvi 2018. 3.1.1.) Haastatteluissa käytössä

oli tiettyjen teemojen ympärille koottu runko sekä tukikysymyksiä. (Liite 3) Teemahaastattelu on luonteeltaan keskustelevalta ja tarkoituksena on edetä haastateltavan ehdoilla; tutkimuskohteena olevalle annetaan vapaus kertoa omaa kertomustaan tutkimuksen aiheeseen liittyvistä asioista. Tutkijan tehtävänä on sekä esittää tarkentavia kysymyksiä että ohjata keskustelua pysymään valittujen teemojen sisällä. (Kananen 2014, 76.)

Teemahaastattelu antaa haastattelutilanteeseen joustavuutta; vaikka haastattelurunko koostuu tietyistä teemoista, ei tarkoituksena ole tehdä luettelomaisia haastattelukysymyksiä, jotka eivät anna tilaa tutkijan sekä tutkittavien perusteluille ja tarkennuksille. Joustavat haastattelukysymykset edesauttavat moninaisen, arvokkaan ja tutkittavan omaa maailmaa kuvaavan tiedon paljastumisen. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 66.)

Tähän opinnäytetyöhön tiedonantajiksi oli yhteistyössä Naapuruustalo Matinkylän työntekijöiden kanssa harkiten valittu seitsemän tutkimuksen aiheeseen sopivaa haastateltavaa; viisi Naapuruustalo Matinkylän palveluita käyttävää asiakasta, sekä kaksi Naapuruustalon yhteisökoordinaattoria. Laadullisessa tutkimuksessa haastateltavien määrää ei ole määritelty missään, vaan oleellista on valita tutkimukseen osallistuvaksi sellaisia henkilöitä, joilla on mahdollisimman paljon tietoa tai omaa kokemusta käsiteltävästä asiasta. Haastateltavien valinta ei voi olla satunnaista, vaan heidän tietojen ja kokemuksen tulee olla tutkimuksen tarkoitukseen sopivaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 3.4.)

Opinnäytetyöhön haastateltiin Naapuruustalo Matinkylän työntekijöitä ja asiakkaita, joten tutkielmaa varten piti hakea tutkimuslupaa Kalliola Settlementti ry:ltä.

Tutkimuslupahakemuksen mentyä läpi kerrottiin potentiaalisille haastateltaville opinnäytetyöstä alustavasti, ja heidän kiinnostustaan haastatteluja kohtaan kartoitettiin. Aihe otettiin vastaan innolla, ja haastatteluihin sitouduttiin alustavasti. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina Naapuruustalo Matinkylän tiloissa kesällä 2021 ja haastatteluaika sovittiin jokaisen osallistujan kanssa erikseen. Ennen haastattelua käytiin läpi haastateltavan kanssa tutkimuksen ja haastattelun aihe ja tarkoitus, sekä varmistettiin haastateltavan suostumus haastattelulle. (Liite 1.) Haastatteluiden kestot vaihtelivat puolesta tunnista tuntiin. Naapuruustalo haastattelutilana oli ideaalinen, sillä paikka on tuttu niin haastateltaville, kuin haastattelijallekin, joten tila tuntui turvalliselta ja rennolta paikalta keskustella luontevasti ja luottamuksellisesti.

Kuten tässäkin opinnäytetyössä, on laadullista tutkimusta tehtäessä tarkoituksenmukaista tallentaa kerätty aineisto, eli esimerkiksi nauhoittaa haastattelut. Tallennettu aineisto litteroidaan, eli kirjoitetaan puhtaaksi sanasta sanaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 222.) Nauhoituksen avulla haastattelutilanteeseen pystyi keskittymään täysin, sillä muistiinpanoja ei tarvinnut tehdä. Kuuntelemalla nauhoitteita pystyi palaamaan haastatteluihin myöhemmin uudestaan, ja löytämään niistä tietoja, mitä ei havaittu haastatteluhetkellä.

7.2 Sisällönanalyysi

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 221) mukaan tutkimuksen keskeisin asia on kerätyn aineiston tulkinta ja johtopäätösten tekeminen, eli analyysi, sillä siinä tutkimuksen vaiheessa selviää vastaukset asetettuihin ongelmiin. Tässä opinnäytetyössä haastatteluista saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysin ja teemoittelun keinoin, joita voidaan käyttää perusanalyysimenetelmänä kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Sisällön analyysi etenee tyypillisesti, kuten tässäkin opinnäytetyössä, seuraavanlaisen rungon mukaisesti: ensin on valittu tietty teema, jonka mukaan aineistosta etsitään ja erotellaan sisältöä, seuraavaksi merkitään ja kerätään nämä asiat yhteen, luokitellaan tai teemoitellaan aineisto ja lopuksi tehdään yhteenveto. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 4.1.)

Haastatteluista saatua litteroitua aineistoa oli runsaasti, joten oli tärkeää saada se pelkistetympään ja helposti käsiteltävämpään muotoon. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheisiin kuuluu keskeisesti saatujen havaintojen pelkistäminen. Kerättyä aineistoa tarkastellaan tutkimuksen kannalta oleellisista näkökulmista, eli tutkimuksen teoreettista viitekehystä, sekä tutkimuskysymysten asettelua peilaten. (Alasuutari 2011.) Aineiston pelkistämistä seuraa löydettyjen havaintojen ryhmittely, eli klusterointi. Ryhmittely tiivistää aineistoa edelleen, muodostamalla löydettyistä havainnoista ala-, - ylä- ja pääluokkia. Luokat muodostuvat aineistosta löydettyistä yhtäläisyyksistä, ja ne nimetään niiden sisällön mukaisesti kuvaavilla käsitteillä. Pelkistämisen avulla syntyneet havainnot ryhmitellään ensin alaluokkiin, jotka yhdistetään yläluokkiin, ja lopuksi pääluokat muodostuvat yhdistetyistä yläluokista. Sisällönanalyysin tehtävänä on siis saada vastaus tutkimuskysymykseen yhdistelemällä aineistosta löytyviä käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 4.4.3.) Runsaan aineiston analysointitaakkaa helpottaakseni käytin tässä opinnäytetyössä ryhmittelyn apuna värikoodausta; lajittelin ja merkitsin aineistosta löytyneitä samankaltaisuuksia eri väreillä. Tekstistä nousi analyysivaiheessa selkeästi esiin yhtäläisyyksiä, jotka pystyin ryhmittelemään eri luokkiin. Alla olevassa taulukossa yhteenvetona esimerkkejä aineiston luokittelusta.

Alkuperäisilmaisu	Pelkistys	Alaluokka	Pääluokka
"Se on paikka missä ihmiset voi hengittää, ja jos tarvitsevat apua, saavat"	Naapurustalosta saa apua tarvittaessa	Avunsaanti	Auttamis- ja ohjaustoiminnan merkitys hyvinvoinnille (Yksilöllinen)
"jos on itsenäinen, pystyy mennä itse töihin, saada omat rahat, sitä kautta se myös välittyy perheen ja erityisesti tytöille roolimallina"	Työllistyminen lisää itsenäisyyttä	Työllistyminen	Työllistymisen merkitys hyvinvoinnille (Yksilöllinen)
"eri kansalaisuus, eli eri maiden niinku kohtaaminen, se monikulttuurisuus ja se yhteisö on tärkeä"	Monikulttuurinen yhteisö on tärkeä	Yhteisöllisyys	Yhteisöllisyyden merkitys hyvinvoinnille (Yhteisöllinen)
"Suomen kieli on lisääntynyt paljon. Eli monipuolist, ei pelkästään suomen kieli, on paljon hyötyä tästä."	Suomen kielen taito kehittynyt Naapurustalossa	Kielitaidon lisääntyminen	Kielitaidon merkitys hyvinvoinnille (Yksilöllinen)
"niinku tuonut omaa kulttuuriaan esiin tänne ja sitten siihen kuului niinku oma ruoka ja sitten muutenkin tuonut sitä omaa kulttuuriaan tänne, se on paljon. "	Tuonut Naapurustaloon myös omaa kulttuuriaan esille.	Kahdensuuntainen kotoutuminen	Kotoutumisen merkitys hyvinvoinnille (Yksilöllinen)
"jos on isoja ongelmia, tai tarvitsee apua, niin silloin se äidinkieli, että täällä on vastassa vertainen joka tuntee ja tietää niitä kokemuksia, mitä voi kohdata kun maahan tulee maahan muuttaneena"	Naapurustalossa on tarjolla vertaistukea maahanmuuttajille.	Vertaistuen tärkeys	Vertaistuen merkitys hyvinvoinnille (Yhteisöllinen)

Taulukko 1: Esimerkkejä aineiston luokittelusta

Teemoittelun avulla voi etsiä ja tarkastella tutkimusaineistosta esiin tulleita samankaltaisuuksia. Tarkoituksena on lohkoa ja ryhmitellä saatu aineisto teemojen mukaan. Esiin tulevat samankaltaiset piirteet liittyvät usein oletetusti haastattelun teemoihin, mutta tutkimuksen kannalta vielä mielenkiintoisemmaksi voi nousta monet muut esiin tulleet teemat. Tutkittavasta aineistosta ilmenevät teemat perustuvat aina tutkijan omiin tulkintoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 173.) Omiin tulkintoihini vaikuttivat aiheen teoreettinen viitekehys, sekä omakohtaiset kokemukseni Naapurustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluista työharjoittelun kautta. Harjoittelun aikana pääsin tutustumaan sekä haastateltaviin, että kaikkiin palveluihin, joista haastatteluissa puhutaan. Kanasen (2014, 103) mukaan tutkija oletetusti tietää, minkälaisia teemoja tutkittavasta aineistosta etsii, mutta on tärkeää huomioida, ettei tutkijan ennako-olettamukset suuntaa aineiston tulkintaa kohti nimenomaisia olettamuksia. Seuraavassa kappaleessa syvennyn näiden tulosten käsittelyyn ja avaan löytöjäni tarkemmin omissa alaluvuissaan.

8 Tutkimustulokset

Tämä luku on omistettu haastatteluiden pohjalta tulleiden tulosten käsittelylle. Tulokset on ryhmitelty aineistosta löytyneiden yhtäläisyyksien mukaan kuuteen eri pääluokkaan, joita käsittelen omissa alaluvuissaan. Näiden pääluokkien avulla tarkoituksena on vastata tutkimuskysymykseen, joka on: kuinka matalan kynnyksen palvelut tukevat maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvointia.

Hyvinvointia edistivät Naapuruustalo Matinkylän toiminnan monet eri ulottuvuudet, jotka tiivistyivät analyysin tuloksena kuuteen eri pääluokkaan. Näitä ovat työllistyminen, auttamis- ja ohjaustoiminta, vertaistoiminta, kielitaito, yhteisöllisyys, ja kotoutuminen. Lisäksi käsittelen omassa alaluvussa haastatteluissa esiin nousseita kehittämisen kohteita. Alla olevassa kuviossa yhteenvedona Naapuruustalon maahan muuttaneiden naisten hyvinvointia edistävän toiminnan eri muodot.

Kuvio 2: Tuloksista nousseet maahanmuuttajanaisten hyvinvointia edistävät ulottuvuudet Naapuruustalo Matinkylässä

Kaikki viisi haastateltua Naapuruustalo Matinkylän asiakasta olivat olleet Naapuruustalon toiminnassa mukana monipuolisesti. Kaikki heistä ovat, tai ovat olleet, Naapuruustalossa työsuhteessa joko työharjoittelun, työkokeilun tai palkkatuen avulla. Lisäksi suurin osa on ollut mukana ryhmätoiminnassa ja saanut palveluohjausta. Naapuruustalon toiminnassa he ovat olleet mukana puolesta vuodesta kahteen ja puoleen vuoteen. Haastateltavat ovat kotoisin eri maista, ja ovat asuneet Suomessa useista vuosista jopa vuosikymmeniin. Kaksi haastateltua Naapuruustalon työntekijää työskentelevät maahan muuttaneiden naisten, ja heille tarjottavien palveluiden parissa.

Tulosten mukaan Naapuruustalo Matinkylän toimintaan osallistumisen nähtiin tuovan elämään niin yhteisöllisiä, kuin yksilöllisiä hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Lisäksi esimerkiksi vertaistuen saaminen ja antaminen sekä monikulttuurinen yhteisö nähtiin useasti hyvinvoinnin lähteinä. Poikkeuksetta jokaisessa haastattelussa mainittiin myös ystävyyssuhteet hyvinvoinnin

lisääjinä, ja haastateltavat kertoivat saaneensa ystävyyssuhteita erityisesti Naapuruustalon työyhteisössä.

Naapuruustalo Matinkylä tunnettiin ennen vuoden 2020 loppua nimellä Asukastalo Kylämaja, ja osa haastatelluista on ollut mukana toiminnassa ennen vuoden 2020 lopun nimenvaihdosta Asukastalo Kylämajasta Naapuruustalo Matinkyläksi. Tässä opinnäytetyössä tutkimustulosten esittelyosassa on käytetty suoraan haastatteluista litteroituja sitaatteja, joissa osassa haastatellut käyttävät Naapuruustalon aiempaa nimitystä Kylämaja Naapuruustalon sijaan. Seuraavissa alaluvuissa syvennytään tarkastelemaan tutkimusaineistosta esiin nousseita teemoja tarkemmin.

8.1 Auttamis- ja ohjaustoiminta

Haastatteluissa toistuvasti esiin noussut teema oli se, että Naapuruustalosta saa apua ja tukea, ja niitä pidettiin merkittävinä hyvinvointia lisäävinä palveluina. Apua oli saatu erilaisissa auttamis- ja ohjaustoiminnan muodoissa, esimerkiksi lapsiin ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa sekä kaikissa arkipäivän elämässä selviytymiseen kuuluvissa asioissa.

”Se on paikka missä ihmiset voi hengittää, ja jos tarvitsevat apua, saavat. Eli palveluja jos tarvitsevat, saavat ja sitten muutenkin voi vaan niinku olla rauhassa vaan hengittää ja tulla tänne.”

”Kylämaja on hyvä paikka, se on ystävällinen, ystävällisiä ihmisiä-- autetaan, kannustetaan, paikka missä voi käydä jos tarttee apua, vaikka henkisesti tai jos tarvitse jotain apua. Tärkeää hyvinvoinnille.”

Naapuruustalo nähtiin monipuolisen tuen ja avun saamisen paikkana, jonka toimintaa pidettiin merkittävänä kaikille alueen asukkaille, sekä syntyperältään suomalaisille että maahanmuuttajille. Naapuruustalossa saatua apua ja tukea pidettiin erittäin tärkeänä osana koetun hyvinvoinnin tukemiselle.

”Tää paikka voi jatkua, se on tärkeä suomalaisille ja maahanmuuttajille. Saa hyvinvointia ja tukea ja sosiaaliapua, eli tärkeä paikka.”

”Asukastalo on paras paikka, voi saada apua. Varsinkin kun mä olen täällä työssä, mä oon nähnyt niin paljon asiakkaita, jotka tarvitsevat apua, ja heidän asiat on mennyt eteenpäin, niitä on selvitetty.”

”Täällä autetaan ihmisiä, ihmiset tulevat, yksinäiset ihmiset tulevat täällä paikkaan missä voi saada apua, jutella, saada myös kahvia.”

Avun ja tuen tarjoaminen on Naapuruustalo Matinkylässä toiminnan keskiössä, mutta tarkoituksena ei ole tehdä kaikkea puolesta ja passivoida asiakasta, vaan toiminnan

tarkoituksena on hyvinvoinnin edistämiseksi kannustaa ja aktivoida tukea tarvitsevia henkilöitä myös itsenäisiksi ja aktiivisiksi toimijoiksi:

”--että emme tee puolesta sitä, että sehän on varsinainen karhunpalvelus maahan muuttaneille ihmiselle, jos aina tehdään puolesta, tää on ehkä monella semmoinen ensimmäinen oma paikka ja me halutaan korostaa sitä, että kuinka tärkeää, se kodin ulkopuolisen elämän tärkeys, se on myöskin sitä omaa osaamista.”

Sen lisäksi, ettei Naapurustalon toiminnan tarkoitus ole passivoida kävijöitä puolesta tekemällä, toiminnalla halutaan korostaa, että jokaisella on jotain annettavaa myös Naapuruustalolle. Jokainen toiminnassa mukana olevan koetaan antavan vastavuoroisesti apua omien kykyjensä mukaan Naapuruustalon toiminnalle. Erityisen tärkeänä haastateltavat näkivät sen, että annettiin mahdollisuus tuoda oman kotimaan kulttuuria Naapurustalon arkeen.

”--että me pyritään nostamaan ja antamaan ihmisille vastuuta ja saa itsekin he saa omaa työnkuvaansa kehittää jos heillä on jotakin on osaamista, niin he saa vapaasti perustaa ryhmän tai he voivat korjata jotain epäkohtia mitä he huomaa täällä tai käyttää sitä osaamistaan.”

”--Et tuo se oma persoona ja oma kulttuuri, ja ruoka--myös niinkun tehnyt paikat siistiksi, tai kun näkee joku asia joka täällä on huonosti, on tärkeää järjestää.”

Suurin osa haastateltavista kertoi saaneensa paljon tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, sen palveluista, oikeuksista ja velvollisuuksista Naapuruustalon työntekijöiltä sekä muilta kävijöiltä. Tiedonsaannin voitiin sanoa edistäneen itsenäistä toimimista suomalaisessa yhteiskunnassa.

”Paljon saanut tietoa työntekijöiltä työstä, palveluista, kelasta.”

”--jos on asioita jotka on tosi vaikeita, silloin hän hakee apua, mutta muuten pärjää niinkun arkielämässä nykyään.”

8.2 Työllistyminen

Kaikkia Naapuruustalon palveluita oli käytetty monipuolisesti, toiset haastateltavat enemmän kuin toiset. Esimerkkinä yhden haastateltavan kokemukset; hänen polkunsu Naapuruustalossa oli alkanut kieliharjoittelusta, jatkunut työkokeiluun ja vielä työllistymiseen palkkatuella. Lisäksi hän on ottanut osaa ryhmätoimintaan ja saanut palveluohjausta. Myös moni muu kertoi hyödyntäneensä Naapuruustalon useita eri palveluita. Naapuruustalon toiminnassa nähdäänkin tärkeänä, että naiset voivat olla siellä monessa eri roolissa. Haastateltavat eivät kuitenkaan

itse painottaneet rooliaan palvelujen hyödyntäjinä, vaan identifioivat itsensä vahvemmin osaksi Naapuruustalon työyhteisöä. Ajatusta vahvistaa seuraava työntekijän näkemys:

”Se työyhteisön jäsenenä toimiminen, niin se on yksi tosi tärkeä, se on palvelu, vaikka sitä ei sillä tavalla saata hahmottaa, et he tekee täällä töitä.”

Monelle haastateltavalle työskentely Naapuruustalossa on ollut ensimmäinen kosketus suomalaisen työkuultuuriin, tai työelämään ylipäätään. Haastateltavien mukaan vaikeuksia maahanmuuttajanaisen työllistymiselle Suomessa on useita, mutta eniten mainintoja sai kielitaidottomuus sekä perhe-elämän ja työelämän yhdistämisen vaativuus; monella maahanmuuttajanaisella on huolehdittavana suuri perhe, eikä työelämän joustamattomuus sovi usein yhteen suuren lapsimäärän kanssa. Naapuruustalo toimii välityömarkkinaympäristönä ja tarkoituksena onkin tarjota joustava ja matala kynnyksen työelämään tutustumiseen. Naapuruustalon työyhteisöä ja työilmapiiriä kehitettiin kannustavaksi ja itseluottamusta lisääväksi.

”Suurella osalla on niinkun, että ihmisen mieli ihan niinkun maassa, he ajattelee, että en pysty, en kykene. Ja suurin osa työstä vaatii, että sinulla on ammatti, silleen saa Suomesta työtä. Se on erittäin vaikea, mut jos hän yrittääkin, niin tulee joskus vastaan, et hänet pysäytetään, et koko ajan vaikka hän yrittää, niin yhteiskunta sitten vaatii niin paljon. Motivaatio menee niinku pois. Enemmän he tarvitsee tällasia paikkoja, missä rohkaistaan, missä sanotaan, että kyllä pystyt.”

”Tää on minua tällä hetkellä auttanut, kun minulla on pienet lapset, ja täällä on hyvät työajat, nii sen takii mä hainkin, että saa vuoden ottaa niinkun rauhassa. Työajat on sopivat, auttaa tosi paljon arkea.”

Haastatteluiden mukaan Suomi nähdään niin kutsuttuna paperiyhteiskuntana, jossa ilman asianmukaisia koulutus- tai työtodistuksia on suuria vaikeuksia päästä kiinni työelämään. Monelle Naapuruustalosta saatu työtodistus oli ensimmäinen laatuaan, ja sitä pidettiin suurella arvossa sen tuoman mahdollisuuden päästä mukaan avoimille työmarkkinoille.

”Suomi ei ole helppo, tosi vaikea kirjoittaa ja puhua, vaikea saada työtä, hän tarvitsee ammattitodistuksen, työtodistuksen ja puhua hyvin suomea, kyllä se on ensimmäinen todistus hyvä, että täältä saa todistuksen.”

Erityisenä tärkeänä piirteenä haastatteluista nousi esiin Naapuruustalo Matinkylän tarjoama työllistymismahdollisuus, ja sitä kautta mahdollisuus itsenäisempään elämään maahan muuttaneille naisille. Tällä nähtiin olevan kauaskantoisempiakin vaikutuksia hyvinvointiin kuin vain työllistyminen; työelämän tarjoama mahdollisuus maahanmuuttajataustaisen naisten itsenäistymiseen koettiin lisäävän hyvinvoinnin tunnetta naisen koko perheen piirissä.

”--tää on ehkä monella semmoinen ensimmäinen oma paikka ja me halutaan korostaa sitä, että kuinka tärkeää se kodin ulkopuolisen elämän tärkeys on, että se on myöskin sitä omaa työkokemusta ja osaamista.”

”Maahanmuuttajanaisille tämmönen paikka olisi erittäin tärkeää myös työllistämisen kannalta, että vähän tutustuu yhteiskuntaan ja itsenäistyy, ja oppia lisää kieltä ja avaa uusia maailmoja, se on niinkun avain.”

”Niin itsenäistymistä, että naisella on tosi tärkeä, että koko perheen hyvinvoinnin kannalta, että jos on itsenäinen, pystyy mennä itse töihin, saada omat rahat, sitä kautta se myös välittyy perheen ja erityisesti tytöille roolimallina, sit et äitikin on onnistunut, se auttaa siihen, että nainen on itsenäinen ja päättää omasta elämästä, että mitä haluaa tehdä.”

8.3 Kielitaito

Suomen kielen taito oli haastatteluiden mukaan kehittynyt jokaisella haastatellulla Naapuruustalo Matinkylän toiminnassa mukana olevalla maahanmuuttajanaisella. Kielitaito oli kehittynyt suomen kielen ryhmissä, ja erityisesti kehitystä mainittiin tapahtuneen Naapuruustalon monikulttuurisessa työyhteisössä ja Naapuruustalon arjessa toimissa.

”Kun tässä paikassa oli henkilökunnat monikulttuurinen ja ihan kaikista maista, se oli niin tärkeää, piti puhua heidän kanssa suomea ja se oli tämä, että opin lisää ja lisää, ja täällä tuli asiakkaita niin heidän kanssa puhuin suomea. Suomen kielen kursseilla olin myös, se on todella tärkeä.”

”Joo kyllä työkaverin kanssa ja asiakkaan kanssa oppii suomea, kukaan ei puhu minun kieltä, minun pitää puhua suomea.”

Naapuruustalo Matinkylässä ei ole tarjolla virallista työvoimapolitiittista kielenopetusta, vaan suomen kielen opetus on enimmäkseen toiminnallista ja virallista opetusta täydentävää. Kielen oppimisen epävirallisuus ja toiminnallinen lähestymistapa vähentävät stressiä ja pelkoa epäonnistumisesta, mikä osaltaan kannustaa käyttämään suomen kieltä.

”Moni kieliopiskelija antanut palautetta, että kun he kovasti jännittää niissä virallisissa kielikoulutuksissa, että kun ei uskalla sanoa mitään, täällä semmoisessa epävirallisessa ja rennossa ilmapiirissä, niin ihmiset ikään kuin rohkaistuu, että okei, ei haittaa vaikka mä teen virheitä, että täällä on monikulttuurinen työyhteisö, jossa kaikki puhuvat vähän vielä, ovat vielä oppimassa.”

Haastatteluissa usein esiin noussut teema kielitaidosta puhuttaessa oli maahanmuuttajanaisten itsenäisyyden lisääntyminen kielitaidon karttuessa. Naapuruustalosta naiset saavat apua ja tukea esimerkiksi suomalaisessa palveluverkostossa toimimiseen, mutta hyvinvointia lisäävää on se, että naiset pystyivät toimimaan yhteiskunnassa omatoimisemmin suomen kielen taidon lisääntyessä Naapuruustalon toimintaan osallistuessa.

”--kun mä tulin tänne mä opin lisää ja lisää, ja kyllä mun mielestä nyt mä pärjään itse, hoita omia asioita ilman apua. Suomen kieli kyllä kehittää niin kovasti täällä.”

”Aikaisemmin oli niin vaikea, arjessa oli vaikea puhua ja selvittää asioita, mutta tänne kun mä tulin, pikku hiljaa opin ihmisten kanssa, ja heidän kanssa opin paljon, sen jälkeen mä olin ihan rohkea puhumaan suomen kieltä, eli oli helppoa hoitaa arkiasioita.”

8.4 Yhteisöllisyys

Naapuruustalon toiminnan tärkeänä osana voidaan nähdä olevan yhteisöllisyys ja yhteistoiminta, sekä hyväksyvän ja turvallisen kokemuksen tarjoaminen kaikille kävijöille ja toimintaan osallistuville. Haastatteluissa esiin nousseet kokemukset yhteisöllisyydestä ilmenivät monin eri tavoin, kuten johonkin kuulumisena, ihmisten kohtaamisena sekä ystävyysuhteiden solmimisena. Naapuruustalon toiminnan mahdollistama yhteisöllisyys voitiin tulosten perusteella nähdä olevan keskeisenä tekijänä haastateltujen hyvinvoinnin edistämisessä.

”Saa vertaistukea ja omaa aikaa, vähän rupertella muiden ihmisten kanssa. Vähän siitä arjesta pois, mikä on ollu siinä päällä, eli irtautuu siitä normaali arjesta. Nää naiset täällä sanoo, et he unohtaa heidän huolet kun he on täällä muiden ihmisten kanssa, muiden seurassa työntekijöinä ja näiden vertaisryhmien asiakkaina.”

”Tärkeä osa oon niinku onnellisuus, on se että kun mä oon täällä ryhmässä muiden kanssa vaan, että silloin minä unohtan kaikki murheet mikä mun omassa elämässä on, ja keskityn siihen että, jes mulla on hyvä olo juttelen muiden ihmisten kanssa.”

Muiden Naapurustalo Matinkylän kävijöiden ja työntekijöiden tarjoama läheisyys ja tuki koettiin vaikuttavan merkittävästi hyvinvoinnin tunteeseen. Aineistosta nousi esiin useasti maininnat Naapuruustalossa syntyneistä ystävyysuhteista. Erityisesti kollegat koettiin läheisinä, ja ystävyysuhteet ovat kestäneet, vaikka toisen osapuolen työsuhde Naapuruustalossa olisikin jo päättynyt.

”Ihmiset ovat aina lähellä. Ihminen on tärkeä, ihminen tarvitsee toisen.”

”Paljon ystäviä, työkaverit on ystäviä.”

”Täällä tutustun uusiin ystäviin, työkavereita olen nähnyt vapaa-ajalla.”

Kuuluminen johonkin, erityisesti kuulumisen juuri yhteisöön, nähtiin merkittävänä osana Naapurustalo Matinkylän tarjoamaa toimintaa. Erityisesti Naapurustalon toiminnan tarkoituksena on mahdollistaa aktiivinen toimijuus; työntekijöitä, kävijöitä ja kaikkia yhteisöön kuuluvia halutaan kannustaa osallisiksi toimintaan. Naapurustalo nähdään paikkana, johon jokainen on tervetullut omana itsenään, ja jokaiselle annetaan mahdollisuus toimia aktiivisena osana yhteisöä juuri omien kykyjen ja voimavarojensa mukaan. Tämä madaltaa osaltaan kynnystä toimintaan osallistumiseen.

”Kaikkein tuloksellisin työ tulee siitä, että ihminen kiinnittyy tähän yhteisöön ja on täällä monessa roolissa aktiivisena toimijana, ei minään objektina ja vastaanottajana, tekee itse ja osallistuu. Se, että kuuluu joukkoon, ja kuuluu yhteisöön.”

”Ihmiset ollaan tällaisia, että aina halutaan kuulua johonkin, ei voi vaan yksin toimia, luulen, että tämmöset paikat lisää, edistää hyvinvointia. Ei olisi mahdollista jos ei olisi sellaista yhteisöä, jotka mahdollistaa tällaista, et kyllä nää järjestöt on tärkeitä.”

Maahan muuttaneet naiset kokivat joskus ulkopuolisuuden tunnetta suomalaisessa kulttuurissa ja yhteiskunnassa toimiessaan. Oma lähiyhteisö on jäänyt lähtömaahan, joten haastateltavat kokivat Naapuruustalon tuoman yhteisöllisyyden erittäin merkityksellisenä.

”--jos jotenkin vähän yhteiskunnasta tuntee olevansa sivussa ja syrjässä, ettei kuulu joukkoon, niin se, että ikään kuin tämä on se ensimmäinen pieni askel, että tähän joukkoon minä kuulun ja tähän joukkoon kuuluu niin monenkirjavia joukko kaikenlaisia ihmisiä, eri ikäisiä ja eri kielisiä, ja ihan korostaa myöskin sitä, että ihan niin kuin ei erotella sitä, että tässä nyt ollaan kuka on suomalainen ja suomenkielinen.”

”--kun on kaks kulttuuria, on joskus vähän ulkopuolinen olo, sukulaiset ei oo täällä, huomaa pakostikin, että oot vähän ulkopuolella, mut niinkun työaikana hän kokee semmosta, että olet osa tärkeä yhteisöä.”

8.5 Vertaistoiminta

Vertaistoiminta eri muodoissaan on tärkeä osa Naapuruustalo Matinkylässä tarjottavia palveluita. Erilaiset vertaistukiryhmät ja vertaisena toimiminen esimerkiksi apua ja tukea tarvitsevalle suomen kieltä osaamattomalle maahan muuttaneelle ovat Naapuruustalon toiminnan keskiössä. Suomen kielen opetus on osa Naapuruustalon toimintaa, ja erityisesti työsuhteessa Naapuruustalossa olevia maahan muuttaneita kannustetaan toimimaan suomen kielellä, mutta yhtä tärkeänä nähdään myös avun tarjoaminen vertaisena henkilön omalla äidinkielellä.

”Jos on isoja ongelmia, tai tarvitsee apua, niin silloin se oma äidinkieli on tärkeä, että täällä on vastassa vertainen, joka tuntee ja tietää niitä kokemuksia, mitä voi kohdata kun maahan tulee maahan muuttaneena.”

”Esimerkiks kun oon omassa työssä omalla kielellä pystyn asiakkaita auttamaan, ja ne on just toivonut somaliankielistä, että autetaan omalla äidinkielellä, se on ihmisille todella tärkeää, koska sitten ymmärtää todella paljon paremmin, käsittää sen asian kun selittää omalla äidinkielellä.”

Erityisesti maahanmuuttajanaيسille suunnatut vertaistukiryhmät, joihin suurin osa haastateltavista oli osallistunut, nähtiin tärkeänä osana Naapuruustalon hyvinvointia

edistävää toimintaa. Ryhmien mahdollistamaa tiedon saamista ja sitä kautta itsenäisyyden lisääntymistä pidettiin merkittävänä.

”Kaikkia ryhmiä, joissa autetaan äitin hyvinvointia ja lasten ja nuorten kanssa selviytymistä, nää kaikki tukee naisten hyvinvointia. Ne saa sellaista tietoa yhteiskunnasta, jota ei muualta saisi, ja myös niitä työkaluja miten ne voi itse selviytyä omassa elämässä.”

8.6 Kotoutuminen

Aineistosta nousi esiin monien eri kulttuurien kohtaamisen tärkeys; haastateltavat pitivät tärkeänä, että voivat Naapurustalossa ollessaan kohdata eri kulttuureista tulevia henkilöitä, jotta heillä on mahdollisuus sekä oppia itse jotain uutta, että vastavuoroisesti opettaa jotakin omasta kulttuuristaan muille.

”Eri kansalaisuus, eli eri maiden niinku kohtaaminen, se monikulttuurisuus ja se yhteisö on tärkeä, oon oppinut paljon erilaisten ihmisten maiden kulttuurista täällä.”

”Tärkeää on että tämä on monikulttuurinen paikka, se on ihan kaikille ei pelkästään maahanmuuttajille. Suomalaisia ja maahanmuuttajia tulee tänne ja ovat yhdessä.”

Kotoutumisen edistäminen on oleellinen osa Naapurustalon toimintaa, ja erityisesti kahdensuuntainen kotoutumisen edistäminen on merkittävässä osassa Naapurustalo Matinkylän arkea. Naapurustalo nähtiin konkreettisenä eri kulttuurien kohtaamispaikkana, jonka toiminta edesauttaa erilaisten ennakkoluulojen vähentämistä.

”Me pyrimme mahdollistamaan erilaisten ihmisten kohtaamiseen, oli ne sitten eri ikäisiä tai eri kulttuurista, äidinkielenään suomea puhuvia ja vieraskielisiä tai maahan muuttaneita niin se että me annamme mahdollisuuden kohdata, siinäkin on sitä kahdensuuntaista kotoutumista.”

”Se on aivan upeeta, ja se rikastuttaa suomalaisia ja maahanmuuttajia. Maahanmuuttajiahan on kaiken maalaisia, eri kulttuureja. Opitaan kunnioitusta, toisesta kulttuurista, jokasesta kulttuurista löydetään kyllä hyviä juttuja. Kuitenkin me asutaan yhdessä, ja kaikki ollaan yhdessä Suomessa, joku ajattelee, että kaikki maahanmuuttajat on tälläisiä, niin täällä oppii.”

”Ennakkoluulojen vähentäminen, ja sen keskinäisen ymmärryksen lisääminen, se, että huomataan puolin ja toisin, että ihmiset kaikki eivät ole samanlaisia, meitä kaikkia on monenlaisia. Siltojen rakentaminen on meidän yksi, se mihin meidän palvelut tähtää.”

Oman kulttuurin esille tuominen ja sen harjoittamisen mahdollisuus koettiin tärkeäksi osaksi kotoutumisen edistämisessä. Haastattelutilanteessa kysytty kysymys siitä, mitä itse olet

antanut Naapurustalolle, antoi suurimassa osassa vastauksesi oman kulttuurin näkyväksi tuomisen. Erityisesti haastatteluissa korostui syntyperältään suomalaisten ja maahanmuuttajien yhteistoiminnan merkitys ja sen tarjoama mahdollisuus kotoutumisen edistämiseen, sekä molemminpuolisen ymmärryksen ja kunnioituksen lisääntymiseen.

”Olen niinku tuonut omaa kulttuuriaan esiin tänne, ja sitten siihen kuului niinku oma ruoka ja sitten muutenkin tuonut sitä omaa kulttuuriaan tänne, se on paljon. Et se oma persoona ja oma kulttuuri on tuonut, ja oma ruoka.”

Oman kulttuurin harjoittamista uudessa kotimaassa edesauttaa myös Naapuruustalo Matinkylän tarjoamat konkreettiset tilat esimerkiksi eri kulttuuriryhmien ryhmätoiminnalle:

”Ryhmätoiminnan mahdollistaminen, niin sekin on yksi palvelu--me tarjotaan esimerkiksi eri kulttuurieryhmille, oli ne sitten vaikkapa arabiankielistä opetusta lapsille tai bulgarialaisia perhekerho --tarjotaan sitä mahdollisuutta että he saa ilman korvausta kokoontua näistä tiloissa, ja vahvistaa sitä omaa kulttuuria mikä on myöskin tärkeää sen kotoutumisen rinnalla.”

8.7 Kehittämiskohteet

Yhtenä haastattelujen teemana oli Naapurustalo Matinkylän kehittämiskohteet. Haastatteluissa kysyttiin muun muassa sitä, mitä Naapuruustalon toiminnassa muuttaisit, mikä on huonoa ja mikä hyvää, sekä mitä haluaisit lisätä tai poistaa. Suurin osa haastatelluista ei nimennyt mitään kehittämiskohteita, vaan näki toiminnan sujuvana ja toimivana sellaisenaan. Mikään toiminnoista ei ole vastausten perusteella myöskään tarpeeton, eikä mitään palveluja haluta poistettavan. Haaste, joka nousi esiin useiden haastateltavien joukossa, oli Naapuruustalon resurssipula, minkä osaltaan nähtiin vaikuttavan työntekijöiden vähäisyyteen sekä palveluiden näkyvyyteen.

”-- mutta jos on enemmän tukea, eli esimerkiksi lisää budjetti, se on kyllä ihan parempi jos paikasta voi tehdä isompi. Enemmän resursseja. Esimerkiksi ei ole tavaroita riittävästi, joskus puuttuu jotain käsityötavaroita. Eli paikka tarvitsee kyllä rahaa, plus enemmän henkilökuntaa, että voi auttaa enemmän.”

”No, se ainainen resurssipula meillä on, ja sit jos saadaan joku pieni pätkä rahoitusta, se on tietty aika, tää on sellaista pätkätyötä, ei oo tarpeeksi ihmisiä.”

”Tarvitaan sellasta näkyvyyttä, naiset eivät tänne itsestään vaan ilmesty, pitää vähän houkutella naisia, et nyt on tää ja tää. Niillä on paljon muutakin, ja kiireistä elämää, mut kuitenkin he näkee, kun he kokeilee, tää on tosi tärkeä juttu. Tarvitaan valmistelua, että he löytävät palvelua.”

Haastateltavilta tulevaisuuden suunnitelmista kysyessä, mainitsi jokainen haastateltu maahan muuttanut nainen haluavansa tulevaisuudessa opiskelemaan tai työelämään. Naapuruustalo Matinkylä toimii välityömarkkinaympäristönä, eli ideaalitulanteessa työllistyminen Naapuruustalossa toimisi ponnahduslautana myöhemmin työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Naapuruustalon yhteisökoordinaattori näkee tilanteessa kuitenkin vielä kehitettävää:

”--niin moni kiinnittyy tähän toimintaan. Moni, joka on ensin ollut kieliopiskelijana, ja sitten työkokeilussa ja palkkatuella, haluais tulla takaisin. Se tietenkkin on sitten ristiriitainen siinä, että se kertoo, että se jatkolutus on meillä ongelma. Jos mietitään, että mitä pitäisi kehittää, niin jatkolutusta, se ei onnistu, se on tosi vaikeaa. Ihmiset ei pääse niin helposti eteenpäin, ja siinä on monta syytä, sitä pitäisi kehittää.”

9 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatteluiden avulla selvittää Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluiden merkitystä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Haastatteluista saadulla materiaalilla ja siitä tehtävällä analyysillä oli tavoitteena lisätä tietoisuutta matalan kynnyksen palveluiden merkityksestä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Yhteistyö opinnäytetyön toimeksiantajan Kalliolan Naapuruustalo Matinkylän kanssa sujui mallikkaasti, yhteydenpito oli molemminpuolista ja sujuvaa sekä sovitut tapaamiset ja haastattelut pysyivät suunnitellussa aikataulussaan. Opinnäytetyöprosessia oli siis helppo lähteä toteuttamaan molemminpuolisten selkeiden suunnitelmien ansiosta.

Tämä opinnäytetyö tuo kuuluviin kohderyhmän, maahanmuuttajataustaisten naisten, oman äänen ja heidän kokemuksiaan tutkittavien palveluiden merkityksestä.

Aineistonkeruun menetelmäksi valikoitunut teemahaastattelu oli optimaalinen juuri tämänkaltaiseen tutkimukseen, sillä haastateltavat pääsivät kertomaan omin sanoin kokemuksistaan, ja rennon ja keskusteleavan haastattelutyylin avulla nousi esiin myös arvokkaita tietoja valittujen teemojen ulkopuolelta.

Vallitseva koronatilanne on asettanut vaikeuksia kaikenlaiselle ihmisten kohtaamisille, mutta onneksi tämän opinnäytetyön kulkuun se ei ole suuremmin vaikuttanut. Haastattelut päästiin tekemään suunnitellusti kasvokkain yksilöhaastatteluina, tietenkin vallitsevia rajoitustoimenpiteitä noudattaen. Koronatilanne on vaikuttanut osaltaan myös Naapuruustalon toimintaan. Naapuruustalo on ollut koronatilanteen aikana sekä suljettuna, että toiminnassa rajoitetuin kävijämäärin. Haastatteluja tehdessä vallitseva koronatilanne vaikutti Naapuruustalon kävijämääriin rajoittavasti, sekä ryhmätoiminta oli peruutettu suurelta osin. Haastateltavat näkivät koronatilanteen tuomat rajoittavat tekijät joissain

määrin haastavina, mutta odottivat tulevaa innokkaina - Naapuruustalon arjen toivottiin ja odotettiin palaavaan entiseensä mahdollisimman pian. Haastateltujen into palata takaisin Naapuruustalo Matinkylän ihmisiä vilisevään arkeen summaa yhteen Naapuruustalon tärkeimpiä tehtäviä; kohtaamisen ja yhteisöllisyyden tuomat hyvinvoinnin tunteet.

9.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimuskysymyksen avulla pyrin selvittämään, kuinka matalan kynnyksen palvelut edistävät maahanmuuttajanaisten hyvinvointia. Saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että kaikki tässä opinnäytetyössä käsittelyssä olleet Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen toiminnan muodot olivat edistäneet maahan muuttaneiden naisten hyvinvointia monipuolisesti sitä lisäten. Palveluilla voidaan nähdä olevan karkeasti jaoteltuna kahdenlaista merkitystä maahanmuuttajanaisten hyvinvoinnille; tutkimusaineistosta nousi esiin niin yhteisö- kuin yksilötasoisia hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä.

Kuvio 3: Tuloksista nousseet maahanmuuttajanaisten hyvinvointiin liittyvät yksilölliset ja yhteisölliset tekijät

Hyvinvointiin vaikuttavia yksilöllisiä tekijöitä olivat muun muassa avunsaanti ohjaus- ja auttamistoiminnan kautta, itsenäisyyden lisääntyminen ja kotoutumisen edistyminen kielitaidon lisääntyessä. Tutkimustulosten mukaan Naapuruustalon tarjoaman toiminnan, kuten neuvonnan, kielen opetuksen, vertaistuen ja työllistymisen toimimisen koettiin edistävän maahan muuttaneiden naisten itsenäisempää ja aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Ekholmin (2015, 27) mukaan maahanmuuttajien yhteiskunnassa pärjäämistä helpottaa erityisesti omakielisen palveluohjauksen ja neuvonnan saaminen. Jaettu kokemusperusta asiakkaan ja työntekijän välillä madaltaa kynnystä palveluiden piiriin

hakeuduttuessa. Kaikkien haastateltujen maahan muuttaneiden naisten suomen kielen taito oli kehittynyt Naapurustalon toiminnassa mukana ollessa. Säävälän (2019, 46) mukaan asuinmaan kielen osaaminen onkin avain yhteiskuntaan. Kielitaidon voidaan nähdä liittyvän elämään kokonaisvaltaisesti; niin sosiaaliseen elämään, palvelujen piiriin pääsemiseen kuin erityisesti työllistymiseen. (Karayilan ym. 2017, 180-181.)

Muita yksilötasoisia hyvinvointia tukevia ulottuvuuksia olivat haastateltavien mukaan esimerkiksi itseluottamuksen lisääntyminen sekä työkokemuksen ja konkreettisen työtodistuksen saaminen. Edellä mainitut tekijät lisäsivät haastateltujen kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan ja edistivät heidän hyvinvointiaan erityisesti siitä näkökulmasta. (Ekholm 2015, 11.)

Yhteisöllisiä hyvinvointiin vaikuttavia esiin tulleita tekijöitä olivat yhteisöön kuuluminen ja siinä toimiminen; erityisesti työyhteisössä oleminen ja sen tarjoama tuki ja osallisuus nousivat tutkimusaineistossa merkittävään osaan. Vesán ja kumppaneiden (2020, 15, 22.) mukaan tämä tutkimustulos kiinnittyy sosiaalisen hyvinvoinnin ulottuvuuteen, jossa merkittäväksi nousee osallisuuden tukeminen vaikuttavien palveluiden ja työnteon mahdollistamisella.

Yhteisöissä, kuten esimerkiksi työyhteisössä toimii usein samoja kiinnostuksen kohteita omaavia henkilöitä. Haastatteluiden perusteella Naapuruustalon toiminnassa mukana olleiden välille on syntynyt useasti merkityksellisiä ihmissuhteita, kuten ystävyyttä. Tämä on tyypillistä yhteisöissä, joissa tuetaan, autetaan ja rakennetaan luottamukseen perustuvia suhteita. (Aro 2011, 54.)

Ikosen (2012) mukaan vertaistukiryhmien merkittävänä tarkoituksena nähdään olevan yhteisöllisyyden luominen. Vertaistukiryhmät ja erityisesti yhteisöllisyyden tuoma vertaisuus ovat kiinteä osa Naapuruustalon arkea, ja haastatteluiden mukaan niillä on maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvointia edistävä vaikutus. Haastatteluista ilmeni varsinkin naiseuteen ja äitiyteen liittyvien vertaisryhmien arvokkuus ja koettua hyvinvointia edistävä vaikutus. Aikaisempien tutkimustenkin mukaan erityisesti maahan muuttaneille naisille vertaistoiminnan tuoma tuki ja mahdollisuus tunteiden ilmaisulle vertaisten seurassa on tärkeää. (Mikkonen & Saarinen 2018, 124.)

Haastatellut maahan muuttaneet naiset kertoivat, että oma lähisuku ja tuttu yhteisö on jäänyt lähtömaahan, mikä tuo ajoittain ulkopuolisuuden tunnetta. Naapuruustalo ja sen tarjoamat toimintamahdollisuudet ovat haastatteluista saadun aineiston mukaan kuitenkin vähentämässä tätä tunnetta. Aron (2011, 49) mukaan yhä enenevässä määrin yhteiskunnalliset palvelut ja organisaatiot tarjoavat tukea ja apua, jota perinteisesti on saatu omalta lähiyhteisöltä.

Haastatteluissa nousi usein esiin maininta Naapurustalon toimimisesta monikulttuurisena kohtaamispaikkana, ja sen merkitys kotoutumisen edistymiselle. Erityisesti yhteistoiminta maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä nähdään hyvinvointia ja kotoutumista edistävänä toimintana; sen on tutkittu edistävän maahan muuttaneen suomen kielen taitoa ja osallisuuden kokemusta. (Ihamäki & Kaljonen 2014, 6, 7.) Mikkosen & Saarisen (2018, 125) mukaan erityisesti maahanmuuttajanaiset hyötyvät yhteistoiminnasta; tutkimusten perusteella he kaipaavat vertaistukea ja kohtaamisia erityisesti oman ikäistensä kantaväestöön kuuluvien naisten kanssa.

Naapuruustalo Matinkylä toimii oppimis- ja välityömarkkinaympäristönä, ja erityisesti pääseminen näiden toimintojen piiriin lisäsi tutkimustulosten mukaan haastateltujen maahanmuuttajanaisten hyvinvointia. Kolmannen sektorin järjestöt tarjoavat usein työllistymismahdollisuuden heille, jotka ovat olleet pitkään työelämästä poissa. Ilman tuottavuus- tai tulosodotuksia voi joustavammin harjoitella työelämätaitoja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 12.)

Tutkimustuloksissa nousi esiin työntekijöiden näkökulma erityisesti niistä palveluista, joita ei perinteisesti nähdä nimensä mukaisesti palveluina; ne nähtiin merkittävänä tekijänä maahan muuttaneiden naisten hyvinvoinnin edistämisessä. Työllistäminen ja sen mukana tuoma työyhteisö nähdään erityisesti yhtenä tällaisena palveluna. Työntekijät näkivät, että maahan muuttaneen naisen mahdollisesti ensimmäisen työpaikan saaminen Naapuruustalosta edisti heidän hyvinvointiaan monelta eri kantilta; yhteisöllisyys, itsenäisyyden lisääntyminen ja itsetunnon kasvaminen nähtiin kaikki seikkoina, jotka voimaannuttavat maahan muuttaneita naisia. Tätä näkemystä tukee myös Työ- ja elinkeinoministeriön (2019, 28-19) selvitys, jonka mukaan työllistyminen erityisesti maahanmuuttajanaiselle on hyvinvointia lisäävä tekijä, sillä työllistymisen on todettu helpottavan sosiaalisten suhteiden luomista uudessa kotimaassa.

Tämän opinnäytetyön keskeisimpien havaintojen mukaan Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palvelut edistävät toiminnassa mukana olevien maahan muuttaneiden naisten hyvinvointia monipuolisesti. Koen, että tämän opinnäytetyön myötä onnistuin tavoitteessani; tutkielmani lisää tietoisuutta matalan kynnyksen palveluiden merkityksestä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille. Tästä opinnäytetyöstä on toimeksiantajalle Naapuruustalo Matinkylälle hyötyä, sillä he saavat tietoa heidän tarjoamiensa palveluiden hyödyllisyydestä, sekä voivat hyödyntää tämän opinnäytetyön tuloksia niiden vaikuttavuuden perustelussa.

9.2 Eettisyys

Opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden varmistamiseksi kaikissa tutkimustyön vaiheissa on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä ja ammattieettisiä ohjeita. Haastateltaville tehtiin suostumuslomake (Liite 1) sekä saatekirje (Liite 2), joissa kerrottiin tutkimustyön aihe ja

tarkoitus. Haastateltavat pysyivät tutkimustyössä anonyymeinä ja haastattelut perustuivat täysin vapaaehtoisuuteen. Tässä opinnäytetyössä aineistona käytettiin haastatteluita ja ennen tutkimustyön aloittamista piti hakea tutkimuslupa Kalliolan Settlementiltä. Hyvään tutkimustapaan suositeltavaa on hakea tehtävälle tutkimukselle tutkimuslupa. Tärkeää on kuitenkin muistaa, vaikka tutkimuksen kohdeorganisaatio on myöntänyt tutkimusluvan, tulee silti jokaiselta haastateltavalta kysyä henkilökohtaisesti lupa ja suostumus tutkimukseen osallistumiselle. (Arene 2021, 6.)

Tämä opinnäytetyön kohderyhmänä oli Naapuruustalo Matinkylän toiminnassa mukana olevat maahan muuttaneet naiset. Erityisesti ihmisiin ja inhimilliseen toimintaan kohdistuvien tutkimusten eettiset periaatteet korostavat tutkittavien kohtelua, kunnioitusta ja oikeuksia; tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus tulee tehdä tutkittaville selväksi, henkilötietojen käsittely ja yksityisyyden suoja tulee turvata sekä varmistaa tutkittavien ymmärrys tutkimuksen tavoitteista, vaikutuksista sekä mahdollista riskeistä ja hyödyistä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.)

Mahdollisia kulttuuri- ja kielieroista johtuvia väärinkäsityksiä voidaan vähentää varaamalla haastattelutilanteeseen aikaa haastattelun lisäksi myös mahdollisten kulttuurierojen käsittelemiselle, sillä ne voivat nousta todelliseksi tutkimuseettiseksi kysymykseksi. Kulttuurierot voivat tarkoittaa esimerkiksi sitä, että haastattelijalla ja haastateltavalla on täysin erilaiset näkemykset ja kokemukset samasta asiasta tai jopa käytetyistä sanoista. Eettisyyden varmistamiseksi on ennen haastattelua tärkeää varmistaa, että haastateltavat ymmärtävät tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteen, sillä näin voidaan vahvistaa, että tutkittavat ovat ymmärtäneet mihin ovat antaneet suostumuksensa. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 82-83.) Kaikkien paitsi yhden haastateltavan äidinkieli on jokin muu kuin suomi, joten erityisesti huomiota kiinnitettiin saatekirjeen, suostumuslomakkeen ja haastattelukysymysten selkokieliisyyteen. Haastattelujen jokaisessa vaiheessa varmistettiin, että haastateltavat ovat ymmärtäneet kysymysten sisällön, ja että he tulevat ymmärretyiksi ja kuulluiksi. Molemminpuolisen ymmärryksen lisäämiseksi toimeksiantaja oli mahdollistanut tulkin käytön tietyn kieliryhmän edustajien haastatteluissa. On kuitenkin todettava, että luotettavuuden näkökulmasta kielimuurin ja tulkin käytön myötä voi vastauksista jäädä tavoittamatta tietynlaiset sävyt.

9.3 Luotettavuus

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu huolehtia siitä, että noudatetaan tiedeyhteisön toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. Edellä mainittuja toimintatapoja tulee käyttää tutkimuksen kaikissa vaiheissa, tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tutkimusten ja tulosten arvioinnissa. Hyvän tieteellisen

käytännön keskiössä on myös muiden tutkijoiden työn kunnioittaminen asianmukaisilla lähdeviittauksilla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013.)

Riittävä perehtyminen aiheeseen lisää opinnäytetyön luotettavuutta. Aiheenvaihtelu kannattaa keskittää esimerkiksi alueelle, johon opinnot ovat painottuneet. Opinnäytetyön aihe valikoitui oman mielenkiintoni sekä Naapuruustalo Matinkylässä työharjoittelussa saamieni kokemusten perusteella. (Arene 2021, 2.) Omat kokemukseni tässä opinnäytetyössä tarkastelussa olleista palveluista olivat positiivisia, mutta aineiston analyysissä on tärkeää muistaa objektivisuus. Kananen (2014, 103) muistuttaa että on tärkeää huomioida, ettei tutkijan ennako-olettamukset suuntaa aineiston tulkintaa kohti nimenomaisia oletuksia.

Kaikki haastateltavat ovat Naapuruustalo Matinkylän asiakkaita tai työntekijöitä, joten tämän tutkimustyön tulokset eivät tällaisenaan ole suoraan yleistettävissä kaikkiin matalan kynnyksen palveluihin. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei olekaan tehdä suoria tilastollisia yleistämiä, vaan tutkittavan ilmiön tulosten perusteella voidaan saada hyödyllistä tietoa myös vastaavia tapauksia varten. Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös tutkittavaan aiheeseen liittyvien muiden tutkimustulosten vertailu.

9.4 Jatkokehitysidea

Haastatellut eivät juurikaan nimenneet palveluihin kohdistuvia kehitysehdotuksia, mutta eräs haastateltu työntekijä mainitsi resurssipulan palveluiden markkinointia ja näkyvyyttä koskien. Jatkotutkimuksen turvin olisikin mielenkiintoista lähteä tarkastelemaan sitä, mitkä kanavat ja keinot olisivat ne, joiden myötä yhä useammat maahanmuuttajataustaiset naiset löytäisivät tiensä paremmin matalan kynnyksen palvelujen pariin.

Tarkastelun välineinä voisi käyttää kyselyitä ja haastatteluja suoraan kohderyhmälle, eli maahan muuttaneille naisille sekä heidän kanssaan työskenteleville työntekijöille. Kyselyiden ja haastattelujen avulla saataisiin arvokasta tietoa toimivista keinoista ja kanavista. Tämän opinnäytetyön perusteella saadut tulokset viittaavat siihen, että matalan kynnyksen palvelujen kaltaisella toiminnalla on tärkeä merkitys maahan muuttaneille naisille. Näiden tulosten valossa olisi tärkeää kehittää palveluita edelleen, jotta mahdollisimman moni maahan muuttanut nainen osaisi hakeutua toiminnan pariin.

Lähteet

Painetut

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Alitolppa- Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. 2013. Olemme muuttaneet ja kotoudumme - Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto.

Aro, J. 2011. Yhteisöllisyys ja sosiaalinen side. Teoksessa S. Kangaspunta (toim.), Yksilöllinen yhteisöllisyys (s. 35-60). Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Ekholm, E. 2015. Työtä yhteiskunnan ja yhteisön hyväksi. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 53/2015.

Forss, P. & Vatula- Pimiä, M-L. 2014. Sosiaalinen turva ja hyvinvointi. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu- Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sarajärvi, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karayilan, S., Wallin, A., Harju-Autti, R. & Eskola, J. 2017. Kielitaito- avain moneen lukkoon. Tampere: Tampere University press.

Martikainen, T., Saukkonen, P. & Säävälä, M. 2013. Muuttajat kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus Oy.

Mikkonen, I. & Saarinen, A. 2018. Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Haastattelu- tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sähköiset

Arene 2021. Opinnäytetyön eettiset ohjeet. Viitattu 24.11.2021.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/lhmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Eronen, A., Karinen, R. & Lamminmäki, K. 2016. Kielitaitoa ja hyvinvointia. Uudenmaan elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus. Viitattu 11.10.2021.

https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/124261/Elinvoimaa-Kielitaitoa_ja_hyvinvointia_2016_final.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Hyvinvointi 2020. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 4.3.2021.

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>

Hänninen, K. 2007. Palveluohjaus. Stakes. Viitattu 4.3.2021

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75697/R20-2007-VERKKO.pdf?sequence=1>

Ihamäki, K. & Kaljonen, P. 2014 (toim.), Kotouttamista ja kohtaamisia. Metropolia ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Viitattu 24.11.2021.

https://www.metropolia.fi/sites/default/files/publication/2019-11/AATOS_14_2014_Ihamaki_Kaljonen.pdf

Jaatinen, S. Nykänen, S. & Österholm, E. 2021. Tietoisu Väestörakenne 2020/2021. Espoon kaupunki. Viitattu 23.11.2021.

https://static.espoo.fi/cdn/ff/yx_s2u3GjjFuATdgS5eSozztlGmvp7ivMJuYNLXCQxg/1634901850/public/2021-10/V%C3%A4est%C3%B6rakenne%202020_2021_3.9.pdf

Kalliola 2021. Historia. Viitattu 4.3.2021. <https://kalliola.fi/tarinamme/historia/>

Kazi, V., Alitolppa-Niitamo, A. & Kaihovaara, A. 2019. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 29.3.2021.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162005/TEM_oppaat_10_2019_Tutkimusartikkeleita_kotoutumisesta_20012020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kotouttaminen.fi 2021. Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu. Viitattu 1.3.2021.

<https://kotouttaminen.fi/maahanmuutto-kasvaa-ja-monipuolistuu>

Laki kotoutumisen edistämisestä. 1386/2010. Viitattu 4.3.2021. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Viitattu 1.12.2020. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. 2015. Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 4.3.2021.

https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec

Maahanmuutto ja hyvinvointi 2020. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 4.3.2020.

<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi>

Maahanmuuttajat väestössä. Tilastokeskus 2021. Viitattu 1.3.2021.

https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html#tab1485503695201_3

Maahanmuuttovirasto 2021. Euroopan muuttoliikeverkosto. Viitattu 25.11.2021.

http://www.emn.fi/files/2137/Maahanmuuton_tunnusluvut_2020_FI_NETTI.pdf

Martikainen, T. & Tiilikainen, M. 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ.

Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D46/2007. Viitattu 25.3.2021 & 2.4.2021.

<http://vaestoliitto->

fi.directo.fi/@Bin/bfc9bc065fe4791b85e49007e7b409d5/1616692709/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Nieminen, T., Sutela, H. & Hannula, U. 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi suomessa 2014. Viitattu 24.2.2021.

https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Polvinen, H. 2017. Kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyö lapsiperheiden sosiaalipalveluissa.

Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu: Helsinki. Viitattu 25.2.2021.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137251/Polvinen.Heidi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Puurunen, P. 2019. Jane Addamsin sosiaalityön käsityksen rakentuminen. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 26.10.2021.

https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/22101/urn_isbn_978-952-61-3194-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Viitattu 24.11.2021.

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_2_3.html

Setlementtiliitto 2021. Suomalainen setlementtiliitto. Viitattu 4.3.2021,

<https://setlementti.fi/toiminta/suomalainen-setlementtiliike/>

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Viitattu 1.3.2021.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2019. Asiakas- ja palveluohjaus viitoittaa polun palveluihin.

Viitattu 24.11.2021. <https://stm.fi/-/asiakas-ja-palveluohjaus-viitoittaa-polun-palveluihin>

STT 2021. Maahanmuutto, pakolaisuus, siirtolaisuus. Viitattu 1.3.2021.

<https://stt.fi/tyylikirja/sanastot/juridisia-termeja/maahanmuutto-pakolaisuus-siirtolaisuus/>

Sundvall, S. & Härmälä, K. 2016. Työllistääkö palkkatuki? Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Raportti 101/2016. Viitattu 25.2.2021.

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/129931/Raportteja%20101%202016.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Säävälä, M. 2009. Naisia kotoutumassa Eurooppaan. Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 35

2009. Viitattu 29.3.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/verkkojulkaisut/naisia-kotoutumassa-eurooppaan/>

TE- palvelut 2021. Työllisty palkkatuella. Viitattu 26.2.2021. https://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukea_tyollistymiseen/tyollisty_palkkatuella/index.html

Toivonen, T. 2020. Vain puolet Suomen maahanmuuttajanaisista käy töissä - Tässä keinoja, joilla heidät saataisiin pois kotoa. Yle Uutiset. Viitattu 1.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11167817>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohje.

Viitattu 18.3.2021. <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/ihmistieteiden-eettisen-ennakoarvioinnin-ohje>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 18.3.2021. <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2019. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019. Viitattu 25.2.2021.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162005/TEM_oppaat_10_2019_Utkimusartikkeleita_kotoutumisesta_20012020.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020. Maahanmuuttajien matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelut. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:27. Viitattu 3.5.2021.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162218>

Työ- ja elinkeinoministeri 2013. Selvitystyö välityömarkkinoiden mahdollisuuksista tukea vaikeasti työllistyvien työelämään osallistumista ja työmarkkinoille pääsyä. Työ- ja elinkeinoministeriön raportteja 7/2013. Viitattu 3.5.2020.

<https://tem.fi/documents/1410877/2872337/Selvitysty%C3%B6+v%C3%A4lity%C3%B6markkinoiden+mahdollisuuksista+tukea+vaikeasti+ty%C3%B6llistyvien..25012013.pdf>

Vesa, S., Santalahti, V., Nieminen, V., Nikunlaakso, R., Reuna, K., Niemi, M., Ketonen, E-L., Kouvonen, A., Lintula, L., Salo, P. Luukkainen, K., Salenius, M. & Oksanen, T. 2020.

Sosiaalinen hyvinvointi ja sen tiedolla johtaminen. Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 4.3.2021.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162555/VNTEAS_2020_52.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vieraskieliset 2021. Tilastokeskus. Viitattu 4.3.2021.

<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/vieraskieliset.html>

Julkaisemattomat

Kalliola-indeksi 2020. PowerPoint-esitys.

Toimintakertomus Naapuruustalo Matinkylä 2021.

Kuviot

Kuvio 1: Suomeen maahanmuuton syyt vuonna 2020 Euroopan muuttoliikeverkostoa mukailten (Maahanmuuttovirasto 2021).....	13
Kuvio 2: Tuloksista nousseet maahanmuuttajanaisten hyvinvointia edistävät toiminnot Naapuruustalo Matinkylässä.....	30
Kuvio 3: Tuloksista nousseet maahanmuuttajanaisten hyvinvointiin liittyvät yksilölliset ja yhteisölliset tekijät.....	40

Taulukot

Taulukko 2: Esimerkkejä aineiston luokittelusta.....	29
--	----

Liitteet

Liite 1: Haastattelulupa	52
Liite 2: Saatekirje	53
Liite 3: Teemahaastattelurunko	54

Liite 1: Haastattelulupa

Haastattelulupa

Annan suostumukseni osallistua tutkimukseen, joka on osa Hanna Toivasen yhteistyössä Laurea - ammattikorkeakoulun kanssa tehtyä opinnäytetyötä. Tutkimus koskee Kalliolan Setlementin Naapuruustalo Matinkylän matalan kynnyksen palveluiden merkitystä maahanmuuttajataustaisille naisille.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää milloin tahansa.

Tutkimusta varten annettuja tietoja ei käytetä muuta tarkoitusta varten, eikä haastateltavien henkilöllisyys tule ilmi tutkimuksessa.

Päivämäärä

Allekirjoitus

Liite 2: Saatekirje

Saatekirje

Hei!

Olen Hanna Toivanen, sosionomiopiskelija Laurea – ammattikorkeakoulusta. Teen opiskeluihini liittyvää opinnäytetyötä Kalliolan Setlementin Naapuruustalo Matinkylälle. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää matalan kynnyksen palveluiden merkitystä maahanmuuttajataustaisten naisten hyvinvoinnille.

Matalan kynnyksen palveluihin kuuluvat tässä tutkimuksessa työllistämispalvelut, vertaistuki, suomen kielen opetus, ryhmätoiminta, palveluohjaus sekä yhteistoiminta suomenkielisten kanssa.

Palvelujen merkityksen selvittämiseen teen haastatteluja maahanmuuttajataustaisille naisille, jotka ovat tai olivat töissä/harjoittelijoina/opiskelijoina Naapuruustalo Matinkylässä.

Haastatteluista saadut tiedot käsittelen aina luottamuksellisesti, eikä tietoja käytetä muihin kuin tutkimuksen tarpeisiin. Henkilötietoja ei julkaista tutkimuksessa. Haastattelut äänitetään, ja äänitykset poistetaan tutkimuksen valmistuttua.

Haastattelut tehdään koronatilanteen salliessa Naapuruustalo Matinkylässä, myös puhelimitse tehty haastattelu onnistuu. Haastattelun kesto on noin yksi tunti.

Liite 3: Teemahaastattelurunko

Teema 1. Taustatiedot

- ikä, mistä kotoisin, kauan asunut Suomessa

Teema 2. Matalan kynnyksen palvelut

- Mitä matalan kynnyksen palvelut tarkoittavat sinulle?

-Kuinka kauan käyttänyt Naapuruustalon palveluita?

- Mitä palveluita?

-Pidätkö palveluita tärkeänä?

-Saatko Naapuruustalosta apua/ tukea tarvittaessa?

-Mitä olet oppinut?

-Miten kehittäisit palveluita/ Puuttuuko jokin palvelu?

-Mitä palveluita haluaisit lisää?

Teema 4. Suomen kieli & Kotoutuminen

-Kielitaito ennen Naapuruustaloa ja nykyhetki?

-Onko suomen kielen taitosi kehittynyt?

-Koetko pärjääväsi suomalaisessa yhteiskunnassa paremmin kielitaidon kehittyessä?

-Mitä uutta tietoa olet saanut Naapuruustalon avulla?

-Oletko saanut kantaväestöön kuuluvia ystäviä/ tuttuja?

- Tunnetko kuuluvanne kaikkien suomalaisten joukkoon vai onko teillä ulkopuolinen olo?

-Tunnetko kuuluvasi suomalaiseen yhteiskuntaan?

Teema 5. Työllisyys

-Työtilanne kotimaassa?

-Työtilanne Suomessa ennen Naapuruustaloa?

-Mitä oppinut suomalaisesta työkuulttuurista?

-Työelämätaitojen kehitys?

- Maahanmuuttajanaisten haasteet työllistymisessä Suomessa?

-Haluatko työllistyä avoimille työmarkkinoille? Onko työkokeilu antanut luottamusta omiin kykyihini?

Teema 6. Hyvinvointi, Osallisuus & Yhteisöllisyys

-Oletko saanut uusia harrastuksia, mielekästä tekemistä elämäsi Naapuruustalon kautta?

-Kuulutko yhteisöön ja yhteiskuntaan? Onko naapuruustalo vaikuttanut tähän?

-Oletko saanut uusia ystäviä/verkostoja?

-Koetko että sinua arvostetaan ja kunnioitetaan?

-Onko luottamuksesi omiin taitoihisi ja kykyihisi kasvanut palveluiden avulla? Miten?

Haastattelukysymykset työntekijöille

Teema 1. Palvelut

1. Mihin Naapuruustalo Matinkylän tarjoamat matalan kynnyksen palvelut ensisijaisesti tähtäävät?
2. Miten ne tukevat maahanmuuttajanaisten hyvinvointia? Mitkä palvelut?
3. Mikä on sinun mielestäsi tärkein palvelu maahanmuuttajanaisten hyvinvoinnin tukemisessa?

Teema 2. Kotoutuminen

4. Millaista on hyvä kotoutuminen? Mitkä palvelut tukevat sitä?
5. Mitä tarvitaan lisää?

Teema 3. Omat havainnot

6. Oletko huomannut työssäsi naisten hyvinvoinnin lisääntymistä? Miten?
7. Uskotko, että naiset pitävät palveluita merkityksellisinä? Miten?
8. Miten sinä kehittäisit palveluita?